

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
KADIN ERKEK FIRSAT EŞİTLİĞİ KOMİSYONU

27. YASAMA DÖNEMİ 5. YASAMA YILI
FAALİYET RAPORU

ANKARA 2022

EGEMENLİK KAYITSIZ ŞARTSIZ MİLLETİNDİR

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
KADIN ERKEK FIRSAT EŞİTLİĞİ KOMİSYONU

27. YASAMA DÖNEMİ. 5. YASAMA YILI
FAALİYET RAPORU

Türkiye Büyük Millet Meclisi Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu tarafından yayımlanmıştır.

Bu kitabın dağıtımı Türkiye Büyük Millet Meclisi Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu tarafından yapılmaktadır.

Yayın No:

Adres: TBMM Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu, 06543 Bakanlıklar/ANKARA

E-posta: kefek@tbmm.gov.tr

Baskı: TBMM Basımevi, Ankara, 2022

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ.....	iii
I- KOMİSYON HAKKINDA GENEL BİLGİLER.....	1
A) Komisyonun Misyon ve Vizyonu.....	1
B) Komisyonun Görev ve Yetkileri.....	1
C) Komisyon Üyelikleri.....	2
D) Komisyonun Çalışma Usul ve Esasları.....	11
II- KADIN ERKEK FIRSAT EŞİTLİĞİNE İLİŞKİN GERÇEKLEŞTİRİLEN HUKUKİ DÜZENLEMELER.....	12
A) Ulusal Mevzuat	12
1. Anayasa	12
2. Türk Medeni Kanunu.....	12
3. Aile Mahkemeleri	14
4. Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun.....	14
5. İş Kanunu	14
6. Türk Ceza Kanunu	16
7. Devlet Memurları Kanunu	19
8. Gelir ve Kurumlar Vergisi Kanunu	21
9. 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ve 2926 Sayılı Tarımda Kendi Adına ve Hesabına Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kanunu	21
10. Diğer Yasal Mevzuat	23
B) Politika Belgeleri	24
1. Kadının Güçlenmesi Strateji Belgesi ve Eylem Planı	24
2. 11. Kalkınma Planı	25
III- KOMİSYON ÇALIŞMALARI.....	27
A) Komisyon Toplantıları	27
1. 22 Mart 2022 Tarihli Toplantı.....	27
B) Alt Komisyonlar	28
1. Kadınların İş ve Aile Yaşamlarının Uyumlaştırılmasında Karşılaşılan Sorunların Tespiti ve Çözüm Önerilerinin Belirlenmesi Alt Komisyonu	28
2. Kadın İstihdamının Arttırılması, Kadın Girişimciliğinin, Kooperatifçiliğinin Güçlendirilmesi Ve Desteklenmesi Kapsamında Mevcut Sorunların Tespiti Ve Çözüm Önerilerinin Belirlenmesi Konulu Alt Komisyonu	30
C) Komisyonun Proje Faaliyetleri.....	31
IV- KOMİSYONUN YURT DIŞI ZİYARETLERİ	32
1. Özbekistan Çalışma Ziyareti	Hata! Yer işareti tanımlanmamış.
2. BM Kadının Statüsü Komisyonu 66'ncı oturumu	32

V- KOMİSYONA YAPILAN BİREYSEL BAŞVURULAR İLE HAVALA EDİLEN İŞLER	36
A) Komisyona Yapılan Bireysel Başvurular	36
B) Komisyona Havale Edilen İşler	36

GİRİŞ

Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu (KEFEK), kadın haklarının korunması ve geliştirilmesi ile kadın erkek fırsat eşitliğinin sağlanması amaçları doğrultusunda parlamento düzleminde bir mekanizma olarak 24 Mart 2009 tarihinde yürürlüğe giren 5840 sayılı Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu Kanunu ile kurulmuştur. KEFEK, mezkûr Kanun'da belirtilen yetkileri çerçevesinde yasama faaliyetleri yanında denetim fonksiyonu da icra etmektedir. Bu kapsamda Komisyon, TBMM Başkanlığı tarafından kendisine havale edilen kanun teklifleri ile olağanüstü hal sırasında çıkarılan Cumhurbaşkanlığı kararnamelerini görüşmenin yanı sıra kadın erkek eşitliğinin ihlaline ve cinsiyete dayalı ayrımcılığa dair iddialar ile ilgili başvuruları incelemektedir. Diğer taraftan Komisyon; bünyesinde kurulan alt komisyonlar marifetiyle ihtisas alanındaki konularda raporlar hazırlamakta, ulusal ve uluslararası kuruluşlarla birlikte çeşitli proje ve etkinliklere imza atmaktadır.

Başkanlığımız tarafından hazırlanan faaliyet raporu beş bölümden oluşmaktadır.

Birinci bölümde, Komisyon üyeleri, Komisyonun görev ve yetkileri, Komisyonun çalışma usulüne ilişkin genel bilgilere yer verilmiştir. İkinci bölümde, kadın erkek fırsat eşitliği kapsamında çıkarılan kanunlar ile diğer ikincil hukuki düzenlemelere yer verilmiştir. Üçüncü bölümde, Komisyonun genel faaliyetlerini oluşturan komisyon toplantıları, alt komisyonlar ile proje kapsamında yapılan faaliyetlere yer verilmiştir. Dördüncü bölümde, Komisyonun kadın haklarının geliştirilmesi ile kadın erkek fırsat eşitliğinin sağlanması amacıyla yurtdışındaki toplantı ve kongrelere katılımına yer verilmiştir. Beşinci ve son bölümde ise Komisyona yapılan bireysel başvurular ile Komisyona havale edilen kanun tekliflerine ilişkin verilere yer verilmiştir. Kanun teklifleri içeriklerine ilişkin bilgiler TBMM internet sitesinde detaylı olarak yayınlanmaktadır.

I- KOMİSYON HAKKINDA GENEL BİLGİLER

A) Komisyonun Misyon ve Vizyonu

Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonunun misyonu; kadın haklarının korunması ve geliştirilmesini sağlamak, kadın erkek fırsat eşitliğinin sağlanmasına yönelik olarak Ülkemizde ve uluslararası alandaki gelişmeleri izleyerek bu gelişmeler konusunda Türkiye Büyük Millet Meclisi'ni bilgilendirmektir.

Komisyonun vizyonu ise kadın erkek eşitliğinin sağlanmasına ilişkin sorunların gerek yasal düzeyde gerek uygulamada iyileştirilmesini sağlayarak etkili bir parlamenter denetim oluşturmaktır.

B) Komisyonun Görev ve Yetkileri

TBMM Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonunun görevleri 25.2.2009 tarihli ve 5840 sayılı Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu Kanunu'nun 3'üncü maddesinde düzenlenmiştir.

Buna göre Komisyonun görevleri şunlardır:

- Kendisine esas veya tali olarak havale edilen işleri görüşmek, Başkanlığın talebi üzerine ya da istenildiğinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan kanun teklifleri ile olağanüstü hal sırasında çıkarılan Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinin kadın erkek eşitliği konusunda T.C. Anayasasına, uluslararası gelişmelere ve yükümlülöklere uygunluğunu inceleyerek ihtisas komisyonlarına görüş sunmak.
- Her yasama yılının sonunda Türkiye'deki kadın erkek eşitliğinin sağlanmasına yönelik gelişmelere ve Komisyonun o yıla ait faaliyetlerine ilişkin bir değerlendirme raporu hazırlamak ve bunu Türkiye Büyük Millet Meclisine sunmak.
- Kadın hakları ile kadın erkek eşitliğini sağlamaya yönelik olarak diğer ölkelerdeki ve uluslararası kuruluşlardaki gelişmeleri takip etmek, gerektiğinde yurt dışında incelemelerde bulunmak ve bu gelişmeler konusunda Türkiye Büyük Millet Meclisini bilgilendirmek.
- Kadın erkek eşitliği konusunda Türkiye Büyük Millet Meclisinin çalışmalarına ilişkin gerekli bilgi ve dokümanları temin etmek.
- Türkiye Cumhuriyetinin taraf olduğu uluslararası anlaşmaların kadın erkek eşitliği ve kadın hakları konusundaki hükümleri ile T.C. Anayasası ve diğer ulusal mevzuat arasında uyum sağlamak için yapılması gereken değişiklikleri ve düzenlemeleri belirlemek.
- Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığınca havale edilen kadın erkek eşitliğinin ihlaline ve cinsiyete dayalı ayrımcılığa dair iddialar ile ilgili başvuruları incelemek ve gerekli gördüğü hâllerde ilgili mercilere iletmek.
- Kadın erkek eşitliği konusunda kamuoyunu bilgilendirici etkinlikler yapmak.

5840 sayılı Kanun'un 4'üncü maddesi uyarınca, Komisyon, görevleri ile ilgili olarak genel yönetim kapsamındaki kamu idareleri ile gerçek ve tüzel kişilerden kanunlarda öngörülen usullere uyarak bilgi istemek ve ilgililerini çağırarak bilgi almak yetkisine sahiptir.

Komisyon, görev alanıyla ilgili faaliyet gösteren kamu kurum ve kuruluşları, üniversiteler, sivil toplum örgütleri ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının çalışmalarından yararlanabilir.

Komisyon, gerekli gördüğünde uygun bulacağı uzmanların bilgisine başvurabilir ve Ankara dışında da çalışabilir.

C) Komisyon Üyelikleri

Komisyonun oluşumu, 5840 sayılı Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu Kanunu'nun 2'nci maddesinde düzenlenmiştir.

Komisyonun üye sayısı; Danışma Kurulunun teklifi üzerine, Genel Kurulca belirlenmektedir. Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonunda; siyasi parti grupları ile bağımsızlar TBMM'deki sayılarının -boş üyelikler hariç- üye tam sayısına nispet edilmesi ile bulunacak yüzde oranına uygun olarak temsil edilirler. 27'nci Yasama Döneminde Komisyonun üye sayısı 26 olarak belirlenmiştir.

Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu üyeleri belirlenirken kadın milletvekilleri ile insan hakları konusunda uzman milletvekillerine öncelik tanınır.

Komisyon için, bir yasama döneminde iki seçim yapılır. İlk seçilenlerin görev süresi iki, ikinci devre için seçilenlerin görev süresi üç yıldır. Görev süreleri yenileri seçilinceye kadar devam eder.

Komisyon, siyasi parti gruplarının yüzde oranlarına göre bir başkan, iki başkanvekili, bir sözcü ve bir kâtip seçer. Bu seçim için Komisyon; üye tamsayısının salt çoğunluğuyla toplanır. Toplantıya katılanlarının salt çoğunluğunun gizli oyuyla karar alır.

27'nci Yasama Döneminde, Komisyon üyelikleri 1'inci Devre seçimleri, 16 Temmuz 2018 tarihinde gerçekleştirilmiştir. 16 Temmuz 2018 tarihinde gerçekleştirilen ilk toplantıda, Komisyon Başkanlığına Adana Milletvekili Jülide SARİEROĞLU seçilmiştir. Komisyonun Başkanlık Divanı ve üyeleri ilk olarak aşağıdaki şekilde oluşmuştur:

Görevi	Üyenin Adı Soyadı	Seçim Çevresi	Partisi
BAŞKAN	Jülide SARİEROĞLU	Adana	AK PARTİ
BAŞKANVEKİLİ	Habibe ÖÇAL	Kahramanmaraş	AK PARTİ
BAŞKANVEKİLİ	Candan YÜCEER	Tekirdağ	CHP
SÖZCÜ	Zemzem Gülander AÇANAL	Şanlıurfa	AK PARTİ
KÂTİP	Filiz KERESTECİOĞLU DEMİR ¹	Ankara	HDP
ÜYE	Dirayet Dilan TAŞDEMİR	Ağrı	HDP
ÜYE	Gamze TAŞCIER	Ankara	CHP
ÜYE	Nevin TAŞLIÇAY	Ankara	MHP
ÜYE	Tuba VURAL ÇOKAL	Antalya	İYİ PARTİ
ÜYE	Arzu AYDIN	Bolu	AK PARTİ
ÜYE	Muhammet Naci CİNİSLİ	Erzurum	İYİ PARTİ
ÜYE	Jale Nur SÜLLÜ	Eskişehir	CHP

¹ Komisyonun 26 Temmuz 2018 tarihli komisyon toplantısında Komisyonda boş bulunan kâtip üyelik için seçim yapılmıştır. Yapılan seçim sonucunda, Komisyon Sözcülüğüne Ankara Milletvekili Filiz KERESTECİOĞLU DEMİR seçilmiştir.

ÜYE	Derya BAKBAK	Gaziantep	AK PARTİ
ÜYE	Necati TİĞLİ	Giresun	CHP
ÜYE	Sabahat ÖZGÜR SOY ÇELİK	Hatay	AK PARTİ
ÜYE	Suzan ŞAHİN	Hatay	CHP
ÜYE	Arzu ERDEM	İstanbul	MHP
ÜYE	S. Sera KADIGİL SÜTLÜ	İstanbul	CHP
ÜYE	Fatih Süleyman DENİZOLGUN	İstanbul	AK PARTİ
ÜYE	Züleyha GÜLÜM	İstanbul	HDP
ÜYE	İmran KILIÇ	Kahramanmaraş	AK PARTİ
ÜYE	Hülya NERGİS	Kayseri	AK PARTİ
ÜYE	Yelda EROL GÖKCAN	Muğla	AK PARTİ
ÜYE	Semiha EKİNCİ	Sivas	AK PARTİ
ÜYE	Çiğdem KONCAGÜL	Tekirdağ	AK PARTİ
ÜYE	Bahar AYVAZOĞLU	Trabzon	AK PARTİ

İstanbul Milletvekili Fatih Süleyman DENİZOLGUN'un istifası nedeniyle boşalan üyeliğe İstanbul Milletvekili Tülay KAYNARCA seçilmiştir.

Adana Milletvekili Jülide SARİEROĞLU'nun istifası nedeniyle, 3 Ekim 2018 tarihinde Komisyon üyeliğine seçilen İstanbul Milletvekili Canan KALSIN, boşalan Komisyon Başkanlığı için 10 Ekim 2018 tarihli toplantıda yapılan seçim sonucunda, aynı zamanda Komisyon Başkanı olarak seçilmiştir.

Kahramanmaraş Milletvekili ve Komisyon Başkanvekili Habibe ÖÇAL'ın Komisyon üyeliğinden çekilmesi üzerine boş olan üyeliğe 27.11.2018 tarihinde Kütahya Milletvekili Ceyda ÇETİN ERENLER seçilmiştir. 11 Aralık 2018 tarihinde yapılan Komisyon toplantısında ise, Komisyon Başkanvekilliğine Kayseri milletvekili Hülya NERGİS seçilmiştir.

Komisyonun 27'nci Yasama Dönemi 1'inci ve 2'nci Yasama Yıllarında görev yapan üyeleri aşağıda gösterilmiştir

Görevi	Üyenin Adı Soyadı	Seçim Çevresi	Partisi
BAŞKAN	Canan KALSIN	İstanbul	AK PARTİ
BAŞKANVEKİLİ	Hülya NERGİS	Kayseri	AK PARTİ
BAŞKANVEKİLİ	Candan YÜCEER	Tekirdağ	CHP
SÖZCÜ	Zemzem Gülander AÇANAL	Şanlıurfa	AK PARTİ
KÂTİP	Filiz KERESTECİOĞLU DEMİR	Ankara	HDP
ÜYE	Dirayet Dilan TAŞDEMİR	Ağrı	HDP
ÜYE	Gamze TAŞCIER	Ankara	CHP
ÜYE	Nevin TAŞLIÇAY	Ankara	MHP
ÜYE	Tuba VURAL ÇOKAL	Antalya	İYİ PARTİ
ÜYE	Arzu AYDIN	Bolu	AK PARTİ
ÜYE	Muhammet Naci CİNİSLİ	Erzurum	İYİ PARTİ
ÜYE	Jale Nur SÜLLÜ	Eskişehir	CHP
ÜYE	Derya BAKBAK	Gaziantep	AK PARTİ
ÜYE	Necati TIĞLI	Giresun	CHP

ÜYE	Sabahat ÖZGÜR SOY ÇELİK	Hatay	AK PARTİ
ÜYE	Suzan ŞAHİN	Hatay	CHP
ÜYE	Arzu ERDEM	İstanbul	MHP
ÜYE	S. Sera KADIGİL SÜTLÜ	İstanbul	CHP
ÜYE	Tülay KAYNARCA	İstanbul	AK PARTİ
ÜYE	Züleyha GÜLÜM	İstanbul	HDP
ÜYE	İmran KILIÇ	Kahramanmaraş	AK PARTİ
ÜYE	Ceyda ÇETİN ERENLER	Kütahya	AK PARTİ
ÜYE	Yelda EROL GÖKCAN	Muğla	AK PARTİ
ÜYE	Semiha EKİNCİ	Sivas	AK PARTİ
ÜYE	Çiğdem KONCAGÜL	Tekirdağ	AK PARTİ
ÜYE	Bahar AYVAZOĞLU	Trabzon	AK PARTİ

27'nci Yasama Döneminde, Komisyon üyeliklerine ilişkin 2'nci Devre seçimleri 16 Temmuz 2020 tarihinde gerçekleştirilmiştir. Komisyon Başkanlığına Edirne Milletvekili Sayın Fatma AKSAL seçilmiştir.

Görevi	Üyenin Adı Soyadı	Seçim Çevresi	Partisi
BAŞKAN	Fatma AKSAL	Edirne	AK PARTİ
BAŞKANVEKİLİ	Hülya NERGİS	Kayseri	AK PARTİ
BAŞKANVEKİLİ	Jale Nur SÜLLÜ	Eskişehir	CHP
SÖZCÜ	Tülay KAYNARCA	İstanbul	AK PARTİ
KÂTİP	Filiz KERESTECİOĞLU DEMİR	Ankara	HDP
ÜYE	Dirayet Dilan TAŞDEMİR	Ağrı	HDP
ÜYE	Gamze TAŞCIER	Ankara	CHP
ÜYE	Nevin TAŞLIÇAY	Ankara	MHP
ÜYE	Şenol SUNAT	Ankara	İYİ PARTİ
ÜYE	Çiğdem ERDOĞAN ATABEK	Sakarya	AK PARTİ
ÜYE	Muhammet Naci CİNİSLİ	Erzurum	İYİ PARTİ
ÜYE	Burcu KÖKSAL ²	Afyonkarahisar	CHP
ÜYE	Belgin UYGUR	Balıkesir	AK PARTİ
ÜYE	Zülfü DEMİRBAĞ	Elazığ	CHP
ÜYE	Sabahat ÖZGÜR SOY ÇELİK	Hatay	AK PARTİ

² Komisyonunda Cumhuriyet Halk Partisi Grubu kontenjanından boş bulunan üyeliğe Genel Kurulun 06.10.2020 tarihli 2'nci Birleşiminde Afyonkarahisar Milletvekili Burcu KÖKSAL seçilmiştir.

ÜYE	Suzan ŞAHİN	Hatay	CHP
ÜYE	Arzu ERDEM	İstanbul	MHP
ÜYE	S. Sera KADIGİL SÜTLÜ	İstanbul	CHP
ÜYE	Candan YÜCEER	Tekirdağ	CHP
ÜYE	Salihe AYDENİZ	Diyarbakır	BAĞIMSIZ
ÜYE	İmran KILIÇ	Kahramanmaraş	AK PARTİ
ÜYE	Ceyda ÇETİN ERENLER	Kütahya	AK PARTİ
ÜYE	Yelda EROL GÖKCAN	Muğla	AK PARTİ
ÜYE	Mustafa Levent KARAHOCAGİL	Amasya	AK PARTİ
ÜYE	Çiğdem KONCAGÜL	Tekirdağ	AK PARTİ
ÜYE	Bahar AYVAZOĞLU	Trabzon	AK PARTİ

27. Yasama Dönemi 4. Yasama yılında partiden çeşitli gerekçelerle siyasi parti gruplarının boşalan üyeliklerine yeni üyeler seçildi.

Görevi	Üyenin Adı Soyadı	Seçim Çevresi	Partisi
BAŞKAN	Fatma AKSAL	Edirne	AK PARTİ
BAŞKANVEKİLİ	Hülya NERGİS	Kayseri	AK PARTİ
BAŞKANVEKİLİ	Jale Nur SÜLLÜ	Eskişehir	CHP
SÖZCÜ	Tülay KAYNARCA	İstanbul	AK PARTİ
KÂTİP	Filiz KERESTECİOĞLU DEMİR	Ankara	HDP
ÜYE	Dirayet Dilan TAŞDEMİR	Ağrı	HDP
ÜYE	Gamze TAŞCIER	Ankara	CHP
ÜYE	Nevin TAŞLIÇAY	Ankara	MHP
ÜYE	Şenol SUNAT	Ankara	İYİ PARTİ
ÜYE	Aysu BANKOĞLU	Bartın	CHP
ÜYE	Çiğdem ERDOĞAN ATABEK	Sakarya	AK PARTİ
ÜYE	Neslihan HANCIOĞLU	Samsun	CHP
ÜYE	Muhammet Naci CİNİSLİ	Erzurum	İYİ PARTİ
ÜYE	Belgin UYGUR	Balıkesir	AK PARTİ
ÜYE	Zülfü DEMİRBAĞ	Elazığ	CHP
ÜYE	Sabahat ÖZGÜR SOY ÇELİK	Hatay	AK PARTİ

ÜYE	Suzan ŞAHİN	Hatay	CHP
ÜYE	Arzu ERDEM	İstanbul	MHP
ÜYE	Candan YÜCEER	Tekirdağ	CHP
ÜYE	Salihe AYDENİZ	Diyarbakır	BAĞIMSIZ
ÜYE	İmran KILIÇ	Kahramanmaraş	AK PARTİ
ÜYE	Ceyda ÇETİN ERENLER	Kütahya	AK PARTİ
ÜYE	Yelda EROL GÖKCAN	Muğla	AK PARTİ
ÜYE	Mustafa Levent KARAHOCAGİL	Amasya	AK PARTİ
ÜYE	Çiğdem KONCAGÜL	Tekirdağ	AK PARTİ
ÜYE	Bahar AYVAZOĞLU	Trabzon	AK PARTİ

D) Komisyonun Çalışma Usul ve Esasları

Komisyon, çalışmalarını 5840 sayılı Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu Kanunu ve TBMM İçtüzüğü hükümlerine göre yürütmektedir.

Komisyon, başvurular üzerine olduğu gibi resen de gerekli gördüğü konularda inceleme ve araştırma yapabilmektedir. Ayrıca Komisyon üyeleri tarafından incelenmek üzere çeşitli konular gündeme getirilebilmektedir.

Komisyon üye tam sayısının en az üçte biri ile toplanmakta ve toplantıya katılanların salt çoğunluğu ile karar vermektedir. Ancak karar yeter sayısı hiçbir şekilde üye tam sayısının dörtte birinin bir fazlasından az olamaz.

Komisyon, TBMM Başkanlığınca kendisine havale olunan başvurular ile ilgili yapılan işlem ve başvurunun sonucu hakkında havale tarihinden itibaren en geç üç ay içinde başvuru sahibine bilgi verir.

Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu, TBMM'nin ara verme veya tatilde olduğu zamanlarda da, TBMM Genel Kurulundan alınan kararlar ile çalışmalarına devam etmektedir.

II- KADIN ERKEK FIRSAT EŞİTLİĞİNE İLİŞKİN GERÇEKLEŞTİRİLEN HUKUKİ DÜZENLEMELER

A) Ulusal Mevzuat

Ulusal Mevzuatta kadını güçlendirmek ve ülkemizde kadın erkek fırsat eşitliğini sağlamak adına gerçekleştirilen düzenlemelere aşağıda yer verilmiştir:

1. Anayasa

Türkiye’de kadın-erkek eşitliği ilkesi; 2001 yılında Anayasa’nın 41. ve 66. maddeleri, 2004 yılında 10. ve 90. maddeleri, 2010 yılında ise yine 10. maddesinde yapılan değişikliklerle güçlendirilmiştir.

- Anayasa’nın 10. maddesine; 2004 yılında “Kadınlar ve erkekler eşit haklara sahiptir. Devlet bu eşitliğin yaşama geçmesini sağlamakla yükümlüdür.” hükmü eklenmiştir.
- 2010 yılında 10. maddenin ikinci fıkrasının sonuna: “bu maksatla alınacak tedbirler, eşitlik ilkesine aykırı olarak yorumlanamaz.” ibaresi eklenmiştir.
- 41. maddesine; “Aile Türk toplumunun temelidir” ifadesinden sonra gelmek üzere “ve eşler arasında eşitliğe dayanır.” hükmü eklenmiştir.
- 66. maddesinden; Türk vatandaşlığının düzenlenmesi ile ilgili eşitsizlik içeren hüküm çıkarılmıştır.
- 90. maddede yapılan değişiklikle temel hak ve özgürlüklere ilişkin uluslararası anlaşmaların kanunlarla çatışması durumunda önceleneceği hüküm altına alınmıştır.

2. Türk Medeni Kanunu

1 Ocak 2002 tarihinde yürürlüğe giren Yeni Türk Medeni Kanunu kadın-erkek eşitliğini gözetken, cinsiyet ayrımcılığına son veren, kadınları, aile ve toplum içerisinde erkeklerle eşit kılan ve kadın emeğini değerlendiren bir düzenlemedir.

Yeni Medeni Kanun ile özellikle aile hukuku alanında bugüne kadar yaşanan gelişmeler, değişim ve ihtiyaçlar dikkate alınarak önemli değişiklikler yapılmıştır. Kanun ile getirilen başlıca düzenlemeler şunlardır:

- "Aile reisi kocadır" hükmü değiştirilerek "evlilik birliğini eşler beraber yönetirler." hükmü getirilmiştir.
- Eski Kanunda evlilik birliğini temsil hakkı bazı haller dışında kocaya ait iken, Yeni Kanunda evlilik birliğinin temsili eşlerin her ikisine verilmiştir.
- Evin seçimini kocanın yapacağı hükmü değiştirilerek, eşlerin oturacakları evi birlikte seçecekleri hükmü getirilmiştir.
- Kadına önceki soyadını kocasının soyadından önce gelmek üzere kullanabilme hakkı veren ve 1997 yılında yapılan değişiklik yeni yasada aynen benimsenmiştir.
- Eski Kanunda yer alan eşlerin, çocukların velayetini birlikte kullanacağı, anlaşmazlık halinde ise babanın reyinin üstün olacağı hükmü değiştirilerek eşlerin velayeti birlikte kullanacakları hükmü getirilmiştir. Evlilik dışında doğan çocuğun velayeti anneye aittir.

- Yeni Kanunda eşlerden birinin meslek ve iş seçiminde diğerinin iznini almak zorunda olmadığı hükmü getirilmiştir. Ayrıca maddenin devamında "eşlerin meslek seçiminde evlilik birliğinin huzur ve yararını göz önünde tutması" gerektiği yer almıştır. (Eski Kanunda yer alan kadının meslek seçiminde eşinden izin alacağı hükmü 1990 yılında Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmiştir).

- Yeni Kanun, vesayeti kabul yükümlülüğünü sadece erkek ve koca için öngören maddeyi kadın-erkek eşitliğini zedelediği için tamamen kaldırmıştır.

- Yeni Kanun mirasın taksiminde, tereke malları arasında yer alan ve ekonomik bütünlüğü bozulmaması gereken tarımsal taşınmazların hangi mirasçıya özgüleneceği konusunda erkek çocuklara kızlara nazaran öncelik tanıyan eski hükme yer vermemiştir.

- Eski Kanuna göre diğer rejimlerden biri seçilmemişse geçerli olan kanuni mal rejimi “mal ayrılığı” iken, Yeni Kanunda “edinilmiş mallara katılma rejimi” getirilmiştir. Her eşin kendi adına kayıtlı mallara sahip olması esasına dayanan mal ayrılığı rejimi yerine, yeni mal rejimine göre evlilik birliğinin kurulmasından sonra her eşin karşılığını vererek elde ettiği malvarlığı değerlerini (edinilmiş mallar) evliliğin sona ermesi ile eşler eşit olarak paylaşır. Kişisel mallar ve miras yoluyla intikal eden mallar ise paylaşımına girmez.

- Eski Kanuna göre evin ve çocukların geçimi kocaya ait iken, Yeni Kanunda, “Eşler birliğin giderlerine güçleri oranında emek ve malvarlıklarıyla birlikte katılırlar.” şeklinde düzenleme yapılmıştır.

- Yeni Kanun ile evlenme yaşı kadın ve erkek için eşitlenerek yükseltilmiş ve 17 yaşını doldurma şartı getirilmiştir. Ancak hâkim olağanüstü durumlarda ve pek önemli bir sebeple 16 yaşını doldurmuş olan erkek veya kadının evlenmesine izin verebilir.

- Daha önce evlenme için müracaat yeri erkeğin oturduğu yerin evlendirme memurluğu iken Yeni Kanunda kadın veya erkeğin oturduğu yerdeki evlendirme memurluğu olarak düzenlenmiştir.

- Genel hükümlere göre boşanmadan sonra nafaka davalarının açılma yeri davalının ikametgâhı yeri mahkemesidir. Yeni Kanunda, boşanmadan sonra açılacak nafaka davalarında, nafaka alacaklısının yerleşim yeri mahkemesi yetkili kılınmıştır.

- Yeni Kanuna göre tarafların talepleriyle boşanma davaları gizli celse ile yapılabilecektir.

- Yeni Kanuna göre sağ kalan eş, ölen eşine ait olan ve birlikte yaşadıkları konut üzerinde, kendisine katılma alacağı mahsup edilmesi, yetmez ise bedel eklenmek suretiyle intifa ya da oturma hakkının tanınmasını isteyebilmektedir.

- Mirasın paylaşımında haklı sebeplerin varlığı halinde, sağ kalan eşin veya miras bırakanın diğer yasal mirasçılarının birinin istemi üzerine mülkiyet yerine intifa veya oturma hakkı tanınması imkânı getirilmiştir.

- Aile konutu ile ilgili yapılan düzenlemede, eşlerden birinin diğerinin açık rızası olmadan aile konutu üzerindeki tasarruflarına sınırlandırma getirilmiştir. Kiralık bir konut bile olsa diğer eşin rızası olmadan kira akdi fesih edilemez.

3. Aile Mahkemeleri

Yeni Türk Medeni Kanununun yürürlüğe girmesi ile birlikte Aile Mahkemelerinin kurulması konusu gündeme gelmiş ve hazırlanan “Aile Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yargılama Usullerine Dair Kanun” 9 Ocak 2003 tarihinde kabul edilerek yürürlüğe girmiştir.

Bu Kanun ile Aile Hukukundan doğan dava ve işlerin Aile Mahkemeleri tarafından görülmesi ve adli yargıda görevli, evli, çocuk sahibi, 30 yaşını doldurmuş ve tercihen Aile Hukuku alanında lisansüstü eğitim yapmış olan hâkimlerin görevlendirilmesi sağlanmıştır. Bu Mahkemeler, Aile Hukukunu ilgilendiren davaların yanı sıra Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunun uygulanmasından doğan davalara da bakmaktadır. Hâkimler ve Savcılar Kurulu’nun 27.12.2019 tarihli ve 1584 sayılı kararı ile 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun kapsamında verilen tedbir kararlarının sayısında yaşanan artış gözetilerek mahkemelerin verimliliği ve etkinliği ile ivedi karar alınmasının sağlanması amacıyla 6284 sayılı Kanun uyarınca gelecek işlere bakmak üzere aile mahkemelerinden ihtisas mahkemeleri belirlenmesi kararlaştırılmıştır.

4. Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun

Kadına yönelik şiddetin önlenmesi amacını taşıyan ve Türkiye’de aile içi şiddet kavramının ilk kez hukuksal bir metinde tanımlanmasını sağlayan 1998 tarihli 4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun’da 2007 yılında değişikliğe gidilerek, Kanun’un kapsamı genişletilmiştir.

4320 Sayılı Kanun’un Uygulanmasına Dair Yönetmelik ise 2008 yılında yürürlüğe girmiştir. Söz konusu düzenlemelere rağmen, uygulamada yaşanan sorunları bertaraf etmek amacıyla Kanun’un ivedilikle yeniden ele alınması ve değerlendirilmesi ihtiyacı doğmuştur. Bu kapsamda, Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler koordinasyonunda; sivil toplum kuruluşu temsilcileri, Ankara Adliyesinde aile içi şiddet konusunda görev yapan Cumhuriyet savcıları, Aile Mahkemesi Hâkimleri ve büyükşehir belediyesi olan 16 ilin baro başkanı ile düzenlenen toplantılar ve ilgili tüm kamu kurum ve kuruluşları ve sivil toplum kuruluşlarının yazılı görüşleri alınarak “6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun” hazırlanmış ve Kanun 20 Mart 2012 tarihinde Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

5. İş Kanunu

10 Haziran 2003 tarihinde yürürlüğe giren Yeni İş Kanununun getirdiği en önemli ilerleme işveren-işçi ilişkisinde cinsiyet dâhil hiçbir nedenle temel insan hakları bakımından ayırım yapılamayacağıdır. Bu kapsamda;

- ✓ İş sözleşmesinin yapılmasında, uygulanmasında ve sona erdirilmesinde cinsiyet veya gebelik nedeniyle doğrudan veya dolaylı farklı işlem yapılamayacağı ve cinsiyet nedeniyle eşit değerde iş için daha düşük ücret verilemeyeceği,
- ✓ Cinsiyet, medeni hal ve aile yükümlülükleri, hamilelik ve doğumun iş akdinin feshi için geçerli sebep oluşturmayacağı,
- ✓ İşyerinde işçinin, işveren, diğer bir işçi veya üçüncü kişiler tarafından cinsel tacize uğraması ve bu durumu işverene bildirmesine rağmen gerekli önlemlerin alınmaması halinde işçinin haklı nedenle işi derhal fesih hakkına sahip olduğu,
- ✓ Genel ekonomik kriz veya zorlayıcı nedenlerle kısa çalışma ve kısa çalışma ödeneği,
- ✓ Kadın çalışanlara verilen ücretli ve ücretsiz doğum izni ile süt izni sürelerine ilişkin hükümler Kanunda yer almıştır.

- 6111 sayılı “Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılması ile Sosyal Sigorta Kanunu ve Diğer Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun” 25 Şubat 2011 tarihinde Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. 6111 sayılı Kanun ile İş Kanununun 74. maddesinin birinci fıkrasında mevcut “Kadın işçilerin doğumdan önce sekiz ve doğumdan sonra sekiz hafta olmak üzere toplam on altı haftalık süre için çalıştırılmamaları esastır. Çoğul gebelik halinde doğumdan önce çalıştırılmayacak sekiz haftalık süreye iki hafta süre eklenir. Ancak, sağlık durumu uygun olduğu takdirde, doktorun onayı ile kadın işçi isterse doğumdan önceki üç haftaya kadar işyerinde çalışabilir. Bu durumda, kadın işçinin çalıştığı süreler doğum sonrası sürelerle eklenir.” hükmüne “Kadın işçinin erken doğum yapması halinde ise doğumdan önce kullanamadığı çalıştırılmayacak süreler, doğum sonrası sürelerle eklenmek suretiyle kullandırılır.” cümlesi eklenmiştir.

- Yeni istihdam imkânlarının sağlanması bakımından, 18 yaşından büyük ve 29 yaşından küçük erkekler ile 18 yaşından büyük kadınlardan belirli koşullara göre 24 ila 54 ay süresince;

- ✓ Mesleki yeterlik belgesi sahipleri için kırk sekiz ay, mesleki yeterlik belgesi sahibi olup İŞKUR’a kayıtlı işsiz olanların ise elli dört ay süreyle, sigorta primleri işsizlik sigortası fonundan karşılanacaktır.
- ✓ Mesleki ve teknik eğitim veren orta veya yükseköğretimi veya Türkiye İş Kurumunca (İŞKUR) düzenlenen işgücü yetiştirme kurslarını bitirenler için otuz altı ay süreyle, bunlardan İŞKUR’a kayıtlı işsiz olanlar için ise kırk iki ay süreyle uygulanır hükmü getirilmiştir.
- ✓ Bahse konu teşvik uygulaması, 31 Aralık 2022 tarihine kadar Bakanlar Kurulu Kararı ile uzatılmıştır.

- 23 Nisan 2015 tarihinde yürürlüğe giren 6645 sayılı İş Sağlığı Ve Güvenliği Kanunu İle Bazı Kanun Ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile İş Kanununu kapsamında değişiklik yapılarak eşi doğum yapan işçiye 5 gün babalık izni hakkı getirilmiştir.

- 10 Şubat 2016 tarihinde yürürlüğe giren 6663 sayılı Gelir Vergisi Kanunu İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile kadın çalışanlar ve

ebeveynlerin özlük haklarını düzenlemeye ilişkin olarak **aşağıda yer verilen düzenlemeler yapılmıştır.**

- ✓ Devlet memurlarının doğum nedeniyle ücretsiz izinde geçen süreleri derece kademe ilerlemesinde değerlendirilecektir.
- ✓ Yapılan düzenleme ile analık izninin bitiminden itibaren çocuğun hayatta kalması kaydıyla birinci çocuk için 2 ay, ikinci çocuk için 4 ay, üçüncü çocuk ve diğerleri için 6 aya kadar ücretli yarı zamanlı çalışma imkânı getirilmiştir. Çoğul doğumlarda bu süreler birer ay ilave edilecektir. Çocuğun engelli olması durumunda 12 ay süre ile ücretli yarı zamanlı çalışma hakkı tanınmıştır.
- ✓ İşçiler için çalışılan süreler ait ücret ve pirim ödemeleri işveren tarafından ödenecektir. Çalışılmayan süreler ait yarım çalışma ödeneği; günlük miktar, günlük asgari ücretin brüt tutarı kadardır ve işsizlik fonundan işçiye ödenecektir.
- ✓ İşçiler mevcut ücretsiz doğum izinlerini, ücretli yarı zamanlı çalışma süresinin bitiminde başlatabileceklerdir.
- ✓ Çalışan ebeveynlere kısmi süreli çalışma haklarının düzenlenmesi yapılmıştır.
- 1. Çocuk mecburi ilköğretim çağına gelinceye kadar memur ve işçi ebeveynlere her bir çocuk için kısmi süreli çalışma hakkı getirilmiştir. Kamu ve özel sektörde iş ve insan kaynağı planlaması açısından ebeveynlerden biri her bir çocuk için bu haktan bir kez yararlanabileceklerdir.
- 2. Memurlarda olduğu gibi doğumda veya doğum sonrasında işçi annenin ölümü halinde babanın da kalan analık izni haklarından aynen yararlanması sağlanmıştır.
- 3. Evlat edinme durumunda doğuma bağlı söz konusu izinlerden kıyasen yararlanması sağlanmıştır.

6. Türk Ceza Kanunu

Reform niteliğinde düzenlemeler içeren Türk Ceza Kanunu 1 Haziran 2005 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Cinsiyet eşitliği ve kadına karşı şiddet konusunda çağdaş düzenlemelere yer veren Kanundaki başlıca yeni düzenlemeler şunlardır:

- “Kadın, kız ayrımı” biçimindeki tanım madde metninden çıkarılmıştır.
- Cinsel suçlar, kişilere karşı suçlar başlığı altında cinsel dokunulmazlığa karşı suçlar olarak değerlendirilmiştir.
- Zorla ırza geçme ve zorla ırza tasaddi kavramları kaldırılarak yerine cinsel saldırı ve çocukların cinsel istismarı kavramları kullanılmıştır.
- Yapılan düzenleme ile eş üzerinde gerçekleştirilen ve cinsel saldırı suçunun nitelikli halini oluşturan davranışlara ceza yaptırımı getirilmiş, ancak bu durumda soruşturma ve kovuşturma yapılması mağdur eşin şikâyetine bağlı tutulmuştur.
- Cinsel saldırının tanımı yapılmış ve cinsel saldırı suçunun temel şekli tanımlanmıştır.
- Cinsel saldırının vücuda organ veya sair bir cisim sokulması suretiyle gerçekleştirilmesi bu suçun nitelikli hali olarak tanımlanmıştır.

- 18.06.2014 tarihinde yapılan değişiklikle cinsel suçlara ilişkin cezalar arttırılmıştır.

- İşyerinde cinsel taciz kavramı getirilmiş, cinsel taciz suçunun nitelikli halleri belirlenmiş; buna göre hiyerarşi ve hizmet ilişkisinden kaynaklanan nüfuzu kötüye kullanmak suretiyle ya da aynı işyerinde çalışmanın sağladığı kolaylıktan yararlanarak kişiye karşı cinsel tacizde bulunulması suçun temel şekline göre daha ağır ceza ile cezalandırılmıştır. Bu düzenleme ile sadece üst değil, çalışanlar arasında da cinsel taciz suçu düzenlenmiştir.

- Dava veya cezanın ertelenmesini gerektiren etkin pişmanlık halleri düzenlenmiş, bu düzenleme ile kaçırılan veya alıkonulan ile sanık veya hükümlülerden biri evlendiği takdirde cezalarında indirim veya erteleme yapılması ya da bu cezaların silinmesinin mümkün olamayacağı hükme bağlanmıştır.

- Kasten öldürme suçunun, ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasını gerektiren nitelikli hallerinin düzenlendiği maddeye “töre saikıyla” ifadesi eklenerek töre cinayetleri faillerinin en yüksek ceza ile cezalandırılması kabul edilmiştir.

- Haksız tahrik maddesi düzenlenerek bu maddeye göre haksız tahrikin ancak haksız bir fiil sonucunda meydana gelmesi durumunda uygulanmasına imkân veren bir düzenleme yapılmış; cinsel saldırıya uğrayan kadını namus gerekçesiyle öldüren aile bireyleri ve akrabalar ve diğer akrabaların haksız tahrik indiriminden yararlanamayacağı, her haksız fiilin de haksız tahrik oluşturmayaacağı madde gerekçesinde açıklanmıştır.

- “Kadının mağdur olduğu bir suç sonucu gebe kalması halinde, süresi yirmi haftadan fazla olmamak ve kadının rızası olmak koşuluyla gebeliği sona erdirene ceza verilmez. Ancak bunun için, gebeliğin uzman hekimler tarafından hastane ortamında sona erdirilmesi gerekir.” hükmü getirilmiştir.

- Cinsel saldırı suçunun ağırlaştırılmış halleri düzenlenerek, cinsel saldırı suçunun işlenmesi suretiyle mağdurun beden veya ruh sağlığının bozulmasına neden olunması, daha ağır ceza ile cezalandırılmıştır. Yürürlükteki mağduriyet kavramı kaldırılmıştır. Ruh sağlığı kavramı getirilmiştir. Suç sonucu mağdurun bitkisel hayata girmesi veya ölümü halinde, ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası getirilmiştir.

- Cinsel saldırı suçunun düzenlendiği maddede kamu görevinin veya hizmet ilişkisinin sağladığı nüfuzu kötüye kullanmak suretiyle suçun işlenmesi halinde daha ağır cezayı gerektiren nitelikli unsurlar tanımlanmıştır.

- Kasten yaralama suçu düzenlenmiş ve bu suçun üstsoy veya altsoydan birine ya da eş veya kardeşe karşı işlenmesi suçun nitelikli hali olarak kabul edilmiştir.

- “İşkence ve Eziyet” başlığı altında işkence fiilleri bağımsız bir suç olarak tanımlanmıştır. Suçun çocuğa, beden veya ruh bakımından kendisini savunamayacak durumda bulunan kişiye ya da gebe kadına karşı işlenmesi halinde sekiz yıldan on beş yıla kadar hapis cezasına hükmolunmuştur. Neticesi sebebiyle ağırlaştırılmış işkence suçu

düzenlenmiştir ve cezalarda artırım ve işkence sonucunda ölüm meydana gelmesi halinde ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasının verileceği belirtilmiştir.

- Aile hukukundan doğan bakım, eğitim veya destek olma yükümlülüğünün yerine getirilmemesi suç olarak tanımlanmıştır. Bu suçtan dolayı soruşturma ve kovuşturma yapılması şikâyeteye tabi tutulmuştur. Maddede evli olsun veya olmasın gebe olan eşini veya sürekli birlikte yaşadığı ve kendisinden gebe kalmış kadını çaresiz durumda terk eden, yani ona her türlü yardımı yapmaksızın ortada bırakan kişi cezalandırılmaktadır.

- Fuhuş suçu düzenlenerek kişilerin ve özellikle çocukların fuhuşa teşviki, sürüklenmesi fiillerinin hangi koşullarda suç oluşturduğu hususunda düzenlemeler yapılmıştır.

- Genital muayene bağımsız bir madde olarak düzenlenmiş, yetkili hâkim ve savcı kararı olmaksızın, kişiyi genital muayeneye gönderen veya bu muayeneyi yapan fail hakkında üç aydan bir yıla kadar hapis cezası getirilmiştir.

- Reşit olmayan kişiyle cinsel ilişkide bulunmak bağımsız bir suç olarak tanımlanmıştır.

- Çocukların cinsel istismarı fiilleri suç olarak tanımlanmıştır. Cinsel istismarın üst soy, ikinci veya üçüncü derecede kan hısmı üvey baba, evlat edinen, vasi gibi kişilerce uygulanması halinde verilecek cezalar yarı oranında artırılmıştır.

- İnsanlığa karşı diğer suçlar içerisinde işkence veya insanlık dışı işlemlere veya biyolojik deneylere tabi kılmak, cinsel saldırıda bulunmak, zorla hamile bırakmak, zorla fuhuşa sevk etmek fiillerini işleyenlere ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası verilmesi ve bu suçlardan dolayı zaman aşımının işlemeyeceği hükme bağlanmıştır.

- Kadın ve çocuk ticareti ile mücadele için düzenlemeler yapılmıştır.

- Ayrımcılık suçu düzenlenerek insanlar arasında yürürlükteki kanun ve nizamların izin vermediği ayrımlar yapılarak bazı kişilerin hukukun sağladığı imkânlardan yoksun hale getirilmeleri cezalandırılmıştır.

- 5237 sayılı Kanun'un "Çocukların Cinsel İstismarı" başlıklı 103 üncü maddesinin birinci fıkrası Anayasa Mahkemesi'nin 2016/44 kararı ile iptal edilmiştir. 6763 sayılı Kanun ile iptal edilen hükümler yeniden düzenlenerek cezalar artırılmıştır.

- Ayrıca Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 100 üncü maddesinde 6763 sayılı Kanun'la değişiklik yapılmış olup, değişiklik ile vücut dokunulmazlığına karşı kasten işlenenler suçlarda tutuklama kararının verilebileceği düzenlenmiştir.

- 7406 sayılı "**Türk Ceza Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun**", 27 Mayıs 2022 tarihli 31848 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Buna göre:

- Kamuoyunda "kravat indirimi" olarak bilinen takdiri indirim nedenleri, tahdidi hale getirilmekte ve failin duruşmadaki mahkemeyi etkilemeye

yönelik şekli tutum ve davranışlarının takdiri indirim nedeni olarak dikkate alınmaması sağlanmıştır.

- Kasten öldürme suçunun “kadına karşı” işlenmesi hali bu suçun nitelikli halleri arasına alınmış ve “kasten yaralama”, “ışkence”, “eziyet” ve “tehdit” suçunun “kadına karşı işlenmesi” halinde cezanın alt sınırı artırılmıştır.
- Israrlı takip olarak nitelendirilen fiiller, TCK kapsamında müstakil bir suç olarak düzenlenmekte ve orantılı yaptırıma bağlanmıştır.
- Kasten yaralama suçunun, beden veya ruh bakımından kendisini savunamayacak durumda bulunan kişiye karşı işlenmesi ya da canavarca hisle işlenmesi halleri de katalog suçlar arasına eklenmiştir.
- “Çocukların cinsel istismarı” ve “ısrarlı takip suçları” ile “kadına karşı işlenen kasten yaralama”, “ışkence” ve “eziyet suçlarının” soruşturma ve kovuşturma evrelerinde şiddet mağduruna ve katılana baro tarafından ücretsiz avukat görevlendirilmesi sağlanmıştır.

7. Devlet Memurları Kanunu

6111 sayılı “Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılması ile Sosyal Sigorta Kanunu ve Diğer Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun” ile Devlet Memurları Kanununda yapılan düzenlemeler şunlardır:

- 101. maddeye, “Ancak, kadın memurlara; tabip raporunda belirtilmesi hâlinde hamileliğin yirmi dördüncü haftasından önce ve her hâlde hamileliğin yirmi dördüncü haftasından itibaren ve doğumdan sonraki bir yıl süreyle gece nöbeti ve gece vardiyası görevi verilemez. Özürlü memurlara da isteği dışında gece nöbeti ve gece vardiyası görevi verilemez.” hükmü eklenmiştir.

- 104. madde şu şekilde değiştirilmiştir: Doğumdan önce ve doğumdan sonra 8’er hafta olmak üzere 16 haftalık “aylıklı izin” kavramı değiştirilerek “analık izni” olarak adlandırılmıştır. Türk Medeni Kanununda erken doğum ile ilgili bir hüküm bulunmaz iken; “Doğumun erken gerçekleşmesi sebebiyle, doğum öncesi analık izninin kullanılamayan bölümü de doğum sonrası analık izni süresine ilave edilir. . Çoğul doğum olması halinde bu sürele birer hafta ilave edilir. Doğumda veya doğum sonrasında analık izni kullanılırken annenin ölümü hâlinde, isteği üzerine memur olan babaya anne için öngörülen süre kadar izin verilir.” hükmü eklenmiştir.

- “Memurun eşinin doğum yapması halinde, isteği üzerine on gün babalık izni verilir.” hükmü getirilerek önceki yasada “Erkek memura, karısının doğum yapması sebebiyle isteği üzerine üç gün izin verilir.” hükmü değiştirilmiştir.

- Süt izni süreleri yeniden düzenlemiştir. Eski düzenlemede “Bir yaşından küçük çocuğunu emzirmek için günde 1,5 saat izin verilir.” hükmü değiştirilerek “Kadın memura, çocuğunu emzirmesi için doğum sonrası analık izni süresinin bitim tarihinden itibaren ilk altı ayda günde üç saat, ikinci altı ayda günde bir buçuk saat süt izni verilir. Süt izninin hangi saatler arasında ve günde kaç kez kullanılacağı hususunda, kadın memurun tercihi esastır.” ifadesi getirilmiştir.

- 108. maddeye;

- ✓ “Doğum yapan memura, 104 üncü madde uyarınca verilen doğum sonrası analık izni süresinin bitiminden; eşi doğum yapan memura ise, doğum tarihinden itibaren istekleri üzerine yirmi dört aya kadar aylıksız izin verilir.” hükmü getirilmiştir.
- ✓ Evlat edinen memurların kullanabilecekleri izinler hakkında “Üç yaşını doldurmamış bir çocuğu eşiyle birlikte veya münferit olarak evlat edinen memurlar ile memur olmayan eşin münferit olarak evlat edinmesi hâlinde memur olan eşlerine, çocuğun ana ve babasının rızasının kesinleştiği tarihten veya vesayet dairelerinin izin verme tarihinden itibaren, istekleri üzerine yirmi dört aya kadar aylıksız izin verilir. Evlat edinen her iki eşin memur olması durumunda bu süre, eşlerin talebi üzerine yirmi dört aylık süreyi geçmeyecek şekilde, birbirini izleyen iki bölüm hâlinde eşlere kullandırılabilir.” hükmü getirilmiştir. 10 Şubat 2016 tarihi itibarıyla yürürlüğe giren 6663 sayılı Gelir Vergisi Kanunu İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, kadın çalışanlar ve ebeveynlerin özlük haklarını düzenlemeye ilişkin olarak aşağıda yer verilen düzenlemeleri yapılmıştır.

- Devlet memurlarının doğum nedeniyle ücretsiz izinde geçen süreleri derece kademe ilerlemesinde değerlendirilecektir.

- Çalışanların doğuma bağlı ücretli yarı zamanlı çalışma haklarının düzenlenmiştir. Yapılan düzenleme ile analık izninin bitiminden itibaren çocuğun hayatta kalması kaydıyla birinci çocuk için 2 ay, ikinci çocuk için 4 ay, üçüncü çocuk ve diğerleri için 6 aya kadar ücretli yarı zamanlı çalışma imkânı getirilmektedir. Çoğul doğumlarda bu süreye birer ay ilave edilecektir. Çocuğun engelli olması durumunda 12 ay süre ile ücretli yarı zamanlı çalışma hakkı tanınacaktır. İşçiler için çalışılan sürelerle ait ücret ve pirim ödemeleri işveren tarafından ödenecektir. Çalışılmayan sürelerle ait yarım çalışma ödeneği; günlük miktar, günlük asgari ücretin brüt tutarı kadardır ve işsizlik fonundan işçiye ödenecektir.

- ✓ Memurlar ve işçiler mevcut ücretsiz doğum izinlerini, ücretli yarı zamanlı çalışma süresinin bitiminde başlatabileceklerdir. Çalışan ebeveynlere kısmi süreli çalışma haklarının düzenlenmesi yapılmıştır.
- ✓ Çocuk mecburi ilköğretim çağına gelinceye kadar memur ve işçi ebeveynlere her bir çocuk için kısmi süreli çalışma hakkı getirilecektir. Kamu ve özel sektörde iş ve insan kaynağı planlaması açısından ebeveynlerden biri her bir çocuk için bu haktan bir kez yararlanabileceklerdir.

- Düzenleme ile prematüre doğumlarda, kadın memurlara erken doğum süresi kadar analık izni süresinin uzatılması hakkı düzenlenmiştir.

- Memurlarda olduğu gibi doğumda veya doğum sonrasında işçi annenin ölümü halinde babanın da kalan analık izni haklarından aynen yararlanması sağlanacaktır. Evlat edinme durumunda doğuma bağlı söz konusu izinlerden kıyasen yararlanması sağlanmıştır.

8. Gelir ve Kurumlar Vergisi Kanunu

2007 yılında Gelir Vergisi Kanununda yapılan değişiklikle; hane içinde kadınlar tarafından üretilen ürünlerin düzenlenen kermes, festival, panayır ile kamu kurum ve kuruluşlarınca geçici olarak belirlenen yerlerde satılması sonucu kadınların elde ettikleri gelirler vergiden muaf 13 tutulmuştur.

Bununla birlikte; 30 Ocak 2019 tarihinde Resmi Gazete’de yayınlanarak yürürlüğe giren “Gelir Vergisi Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun” ile Gelir Vergisi Kanununda düzenleme yapılarak ilgili yıl için geçerli olan asgari ücretin yıllık brüt tutarından fazla olmamak üzere, internet ve benzeri elektronik ortamlar üzerinden gerçekleştirilen satışlar vergi muafiyeti kapsamına alınmıştır.

7 Eylül 2016 tarihi itibarıyla yürürlüğe giren 6745 sayılı Yatırımların Proje Bazında Desteklenmesi ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun’un 5 inci ve 64 üncü maddelerinde yapılan düzenleme ile özel kreş ve gündüz bakımevlerinin faaliyete geçtiği dönem itibarı ile beş vergilendirme/ hesap dönemi gelir ve kurumlar vergisinden muaf tutulması sağlanmıştır.

27 Mart 2018 tarihli resmi gazetede yayınlanan 7103 sayılı Vergi Kanunları İle Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun ile Gelir Vergisi Kanununda düzenleme yapılarak; işverenin, kadın çalışanlarının her bir çocuğu için aylık brüt asgari ücretin yüzde 50’sini ödemeyi doğrudan bu hizmetleri sağlayan kreş ve bakımevlerine yapmaları kaydıyla, bu tutarın gelir vergisinden istisnası sağlanmıştır. Konuya ilişkin usul ve esaslar, 11 Haziran 2018 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanan 303 numaralı Gelir Vergisi Genel Tebliği’nde belirlenmiştir.

9. 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ve 2926 Sayılı Tarımda Kendi Adına ve Hesabına Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kanunu

- Analık hali süresince çalışamayan, dolayısıyla gelir kaybına uğrayan kadın sigortalılara gelir kayıplarını telafi etmek amacıyla geçici iş göremezlik ödeneği verilmektedir.

- Doğum yapan sigortalı olan ya da kendi çalışmalarından dolayı gelir veya aylık alan kadına, sigortalı olan ya da kendi çalışmalarından dolayı gelir veya aylık alan erkeğin sigortalı olmayan eşine emzirme ödeneği verilmektedir.

- 4/a sigortalısı kadınlar üç defaya mahsus olmak üzere, her bir çocuk için, doğum tarihinden sonra iki yıllık süreyi geçmemek kaydıyla gerekli şartları sağlamaları halinde 6 yıla kadar borçlanabilmektedir.

- Kademeli yaş uygulaması ile erkek ve kadınlarda yaşlar eşitleninceye kadar kadınlar erkeklere göre daha düşük yaş ve sigortalılık süresiyle yaşlılık aylığına hak kazanabilmektedir.

- Bakıma muhtaç malul çocuğu bulunan kadın sigortalıların, Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra geçen çalışmalarına ait prim ödeme gün sayılarının dörtte biri hizmetlerine eklenmekte ve emeklilik yaş hadlerinden de indirilmektedir.

- Kız çocukları evlenene veya sigortalı olarak çalışmaya başlayana kadar ölüm aylığından yararlanabilmektedir.
- Evlenmeleri nedeniyle, gelir veya aylıklarının kesilmesi gereken kız çocuklarına evlenmeleri halinde aylık veya gelirlerinin iki yıllık tutarı evlenme ödeneği olarak ödenmektedir.
- Kısmî süreli çalışanlara eksik kalan günlerini isteğe bağlı sigorta ve borçlanma yoluyla tamamlama imkânı getirilmiştir.
- Kadınlar 18 yaşını doldurduktan sonra yurt dışında geçen sürelerin tamamını veya diledikleri kadarını herhangi bir şart aranmaksızın borçlanabilmektedir.
- Kanunun “Ev Hizmetlerinde Çalışanların Sigortalılığı ve Konut Kapıcılığı” başlıklı Ek 9 uncu maddesi; ev hizmetlerinde bir veya birden fazla gerçek kişi tarafından çalıştırılan ve çalıştıkları kişi yanında ay içinde çalışma saati süresine göre hesaplanan çalışma gün sayısı 10 gün ve daha fazla olan kişilere; “Ev Hizmetlerinde 10 Gün ve Daha Fazla Çalıştırılacaklara İlişkin Bildirge” ile beyan edilen işe giriş tarihine göre 4/1-a sigortalı olarak tescili yapılmak suretiyle kolay sigortalılık sağlanmaktadır.
- 6111 sayılı Kanun ile 5510 sayılı Kanunun Geçici Madde 12’ye “Kız çocuklarının durum değişikliklerinin ortadan kalkması halinde, bu kişiler tekrar ilgili kanunlara göre bakmakla yükümlü olunan kişi sayılır.” cümlesi eklenerek kız çocuklarının sosyal ve ekonomik durumları korunmuştur.
- 5510 Sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu kapsamında Türkiye’de ikamet eden Türk vatandaşlarından tamamı cinsiyet farkı gözetmeksizin genel sağlık sigortası kapsamına alınmaktadır. 18 yaşının üzerindeki kadınlardan çalışanlar, kurumlardan aylık veya gelir alanlar veya başkasının bakmakla yükümlüsü olanlar zorunlu genel sağlık sigortalısı sayılmaktadır. 18 yaşının altındaki tüm çocuklar cinsiyet fark etmeksizin ücretsiz genel sağlık sigortası kapsamındadır.
- Eşi üzerinden sağlık almakta olan kadınlardan talepte bulunanlar da kendileri ayrı genel sağlık sigortalısı sayılma hakkına sahiptirler. Eşlerden kadın veya kocanın hangisinin zorunlu genel sağlık sigortası kapsamında primlerini ödeyeceği ve diğerinin bakmakla yükümlü sayılacağı da hangisinin talepte bulunduğu bakılarak belirlenmektedir. Yapılan bu düzenlemeler fırsat eşitliği kapsamında kadınlara erkekler ile aynı şartlarda sağlık sigortalısı olma hakkı sağlamaktadır.
- Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte ilgili Kanunlar gereği bakmakla yükümlü olunan kız çocuklarının durumlarında değişiklik olsa dahi, durum değişikliklerinin ortadan kalkması (boşanmaları ya da işten ayrılmaları) halinde tekrar anne veya babaları üzerinden yaş sınırı olmaksızın sağlık hizmetlerinden yararlanabilmeleri sağlanmaktadır.
- Kadın sığınma evlerinde kalan kadınların da primleri devlet tarafından ödenmek suretiyle genel sağlık sigortası kapsamındadır. Bu sayılanlar dışında kalıp herhangi bir güvencesi olmayan kişiler de gelir durumlarına göre primleri kendileri veya devlet tarafından ödenmek suretiyle genel sağlık sigortası kapsamına alınmaktadır.

- Analık sebebiyle ayakta veya yatarak yapılan sağlık hizmetlerinin finansmanı karşılanmaktadır.
- Evli olan ancak çocuk sahibi olamayan kadınlara belirli şartları sağlamaları halinde yardımcı üreme yöntemi tedavilerinin finansmanı karşılanmaktadır.
- 8/3/2012 tarihli ve 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun hükümlerine göre hakkında koruyucu tedbir kararı verilen kişilerden genel sağlık sigortalısı olmayan ve genel sağlık sigortalısının bakmakla 15 yükümlü olduğu kişi kapsamına da girmeyen veya genel sağlık sigortası kapsamında olup sağlık yardımlarından yararlanamayanlar, bu hâllerin devamı süresince gelir tespiti yapılmaksızın genel sağlık sigortalısı sayılmaktadır.
- 24/7/2003 tarihli ve 4956 sayılı Kanun ile Mülga 17/10/1983 tarihli ve Mülga 2926 sayılı Tarımda Kendi Adına ve Hesabına Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kanunun 2 nci Maddesinde yapılan değişiklik ile kendi nam ve hesabına tarımsal faaliyette bulunan kadın çiftçilerin sigorta kapsamında sayılması için aile reisi olmaları koşulu kaldırılmıştır. Ayrıca, 17/1/2012 tarihli ve 6270 sayılı Kanun ile 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık sigortası Kanununa eklenen Geçici 7 nci Maddede kendi nam ve hesabına tarımsal faaliyette bulunan kadın çiftçilerin sigorta kapsamında sayılması için aile reisi olmaları koşulunun 2/8/2003 tarihi öncesi için de aranmayacağı hükme bağlanmıştır.

10. Diğer Yasal Mevzuat

- Personel alımlarında cinsiyet ayrımcılığı yapılmamasına ilişkin “Personel Temininde Eşitlik İlkesine Uygun Hareket Edilmesi” konulu 2004/7 sayılı Başbakanlık Genelgesi 22 Ocak 2004 tarihinde Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.
- “Gebe veya Emziren Kadınların Çalıştırılma Şartlarıyla Emzirme Odaları ve Çocuk Bakım Yurtlarına Dair Yönetmelik” 16 Ağustos 2013 tarihinde Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.
- “Kadın Çalışanların Gece Postalarında Çalıştırılma Koşulları Hakkında Yönetmelik” 24 Temmuz 2013 tarihinde Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.
- Töre ve Namus Cinayetleri ile Kadınlara ve Çocuklara Yönelik Şiddetin Sebeplerinin Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi amacıyla 2005 yılında oluşturulan TBMM Araştırma Komisyonu’nun TBMM Genel Kurulu’nda görüşülen Raporunu takiben, kadın erkek eşitliği, kadının insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, toplumsal yaşamın her alanında kadının konumunun güçlendirilmesi ile kadına yönelik şiddetin önlenmesinin devlet politikası haline getirilmesinin açık göstergesi olan 2006/17 sayılı Başbakanlık Genelgesi 4 Temmuz 2006 tarihinde yayımlanmıştır.
- TBMM’de Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonunun (KEFEK) kurulmasına ilişkin 5840 sayılı Kanun 24 Mart 2009 tarihli Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. KEFEK, kadın haklarının korunması ve geliştirilmesi ile kadın erkek

eşitliğinin sağlanmasına yönelik olarak Türkiye’de ve uluslararası alandaki gelişmeleri izlemek, bu gelişmeler konusunda TBMM’yi bilgilendirmek, kendisine esas veya tali olarak havale edilen işleri görüşmek, istenildiğinde TBMM’ye sunulan kanun tasarısı ve teklifleriyle kanun hükmünde kararnameler hakkında ihtisas komisyonlarına görüş sunmak amacıyla kurulmuştur.

- 8 Şubat 2013 tarihli Ağır ve Tehlikeli İşler Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik’te çok sayıda iş ağır ve tehlikeli iş olmaktan çıkarılarak kadın ve gençlerin istihdamına ilişkin sınırlamalar kaldırılmıştır.

- Kadınların sosyo-ekonomik konumlarının güçlendirilmesi, toplumsal yaşamda kadın erkek eşitliğinin sağlanması, sürdürülebilir ekonomik büyüme ve sosyal kalkınma hedefine ulaşılabilmesi için kadınların istihdamının artırılması ve eşit işe eşit ücret imkânının sağlanması amacıyla “Kadın İstihdamının Artırılması ve Fırsat Eşitliğinin Sağlanması” konulu 2010/14 sayılı Başbakanlık Genelgesi 25 Mayıs 2010 tarihli Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

- 2012/3305 Sayılı “Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkında Karar” Başlıklı Bakanlar Kurulu Kararı ile özel sektör tarafından kreş ve gündüz bakım evleri ile okul öncesi eğitim için gerçekleştirilecek en az 500 bin liralık yatırımlarının bölgesel desteklerden faydalanması imkânı getirilmiştir.

- 6552 sayılı İş Kanunu İle Bazı Kanun Ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması İle Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılmasına Dair Kanun ile doğum borçlanması kapsamı genişletilerek daha önce iki çocuk için geçerli olan doğum borçlanması üç çocuğa çıkarılmıştır. Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından yürütülen “Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Programı” kapsamında ekonomik yatırım projelerinin %50 hibeli kısmında, proje sahibinin kadın çiftçi olması durumunda proje ön değerlendirme kriterlerine göre puanlama cetvelinde +2 puan verilmekte, eğer bu kadın çiftçi tarımsal amaçlı kooperatif veya birlik üyesi ise +4 puan daha verilmektedir. Proje kapsamında makine-donanım alımlarında çiftçilik yapan kadın girişimciler müracaat ettikleri takdirde 35 çeşit makineden %50 hibe alabilmektedirler.

- 6284 Sayılı Kanunun Uygulama Yönetmeliği ise ilgili kurum ve kuruluşların görüş ve önerileri doğrultusunda hazırlanmış, 18 Ocak 2013 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

- Kadın konukevlerinin yeniden yapılandırılmasına ilişkin Kadın Konukevleri Açılması ve İşletilmesi Hakkında Yönetmelik, ilgili tüm tarafların katkı ve katılımlarıyla hazırlanmış, 5 Ocak 2013 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

- Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri Hakkında Yönetmelik, ilgili tüm tarafların katkı ve katılımlarıyla hazırlanmış, 17 Mart 2016 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

B) Politika Belgeleri

1. Kadının Güçlenmesi Strateji Belgesi ve Eylem Planı

Ülkemizde kadın erkek eşitliğinin sağlanması, kadınların güçlenmesi ve hak ve fırsatlardan eşit şekilde yararlanmaları, kadına yönelik şiddetle mücadele adına ilgili paydaşlarca çalışmalar yürütülmektedir. Yürütülen bu çalışmaların belirli bir program

çerçevesinde gerçekleştirilmesi, etkili bir iş birliğinin sağlanması adına Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğünce dönemsel eylem planları hazırlanmaktadır. Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü koordinasyonunda hazırlanan ve yürürlükte olan “Kadının Güçlenmesi Strateji Belgesi ve Eylem Planı” 2018-2023 yıllarını kapsayacak şekilde hazırlanmıştır. Kadınların ekonomik ve sosyal yaşama katılımlarının güçlendirilmesi; hak, fırsat ve imkânlardan eşit şekilde yararlanmalarının sağlanması; kadın erkek fırsat eşitliğinin 17 tüm ana plan ve politikalara yansıtılması amacıyla hazırlanan Eylem Planı, kadının güçlenmesi konusunda hazırlanan oldukça kapsamlı bir eylem planıdır. “Kadının Güçlenmesi Strateji Belgesi ve Eylem Planı 2018-2023” kadınların güçlenmesi adına 5 Temel Politika eksenini içermektedir. Bunlar;

Medya Kadının Güçlenmesi Strateji Belgesi ve Eylem Planı ile kamu kurum ve kuruluşlarına, yerel yönetimlere, üniversitelere, sivil toplum kuruluşlarına ve özel sektöre çeşitli görev ve sorumluluklar verilmektedir.

Kadının Statüsü Genel Müdürlüğünce kadına yönelik şiddetle mücadele konusunda, tüm tarafların sürece dâhil edilmesi, ilgili mevzuat ve kamu politikası açısından hedef ve faaliyetlerin belirlenmesi amacıyla 2007 yılından beri düzenli olarak eylem planları hazırlanmıştır.

2. 11. Kalkınma Planı

Planın “Kadın” başlığı doğrudan kadına odaklı politika ve tedbirleri içermektedir. Bu başlığımızda temel amaç, kadınların toplumsal hayatın tüm alanlarında imkânlardan eşit biçimde yararlanarak güçlenmelerini sağlamaktır.

Ancak sadece 11. Kalkınma Planının kadın başlığı altında değil diğer başlıklarda da kadınlarla ilgili tedbirler bulunmaktadır. Özellikle “Nitelikli İnsan, Güçlü Toplum” başlığı altındaki politika ve tedbirler bu bağlamda çok önemlidir.

Kalkınma Planında yer alan çözüm öneri ile yerelden başlayarak, kadınlarımızı güçlendirecek şekilde kadınların ekonomik, sosyal, kültürel hayata ve karar alma mekanizmalarının her düzeyine aktif katılımını teşvik edilmesi öngörülmüştür. Böylece yerelden başlayarak kadının etkin olarak ekonomiye katılmasını hedeflenmektedir.

11. Kalkınma Planının ilgili başlıkları altında belirlenen politika ve tedbirlerin en önemlilerine aşağıda kısaca yer verilmiştir.

- Kadınların ekonomik, sosyal, kültürel hayata ve karar alma mekanizmalarının her düzeyine aktif katılımı özellikle yerelden başlayarak teşvik edilecektir.
- Kadınların ekonomik ve sosyal hayatta güçlenmelerine yönelik araştırmalar yapılacak, projeler yürütülecek, eğitimler verilecektir.
- Kadınların ekonomik faaliyetlerinin geliştirilmesi için kadın girişimcilere iş geliştirme süreçlerinde danışmanlık ve rehberlik hizmeti sunulacak, bu alandaki desteklerde kadınlara öncelik verilecektir.
- Hem çocuğuna bakmak hem de çalışmaktan mahrum kalmak istemeyen meslek sahibi kadınlarımızın gündelik hayatın içerisinde mesleklerini kolaylıkla icra edebilmelerine olanak veren internet sitesi, portal, aplikasyon gibi dijital ortamlardaki ekonomik faaliyetlerinin geliştirilmesini hedefleyen mekanizmalar oluşturulacak ve kadın

girişimcilerin e-ticarette güçlenmelerini sağlamaya yönelik eğitim programları ve seminerler düzenlenecektir.

- Kadınlar tarafından kurulan kooperatiflere yönelik; eğitim, girişimcilik ve danışmanlık gibi alanlarda sunulan destekler yaygınlaştırılacak ve gerekli hukuki düzenlemeler yapılmak suretiyle kadınların kooperatif kurmaları kolaylaştırılacaktır.
- Kadının ekonomik yaşama etkin katılımının artırılması konusunda illerin farklı işgücü ihtiyaçları göz önünde bulundurularak, eğitim, staj, işbaşı eğitimi gibi uygulamaların etkin olarak devam etmesi sağlanacaktır.
- Kırsal kesimde kadın girişimciliğinin artmasına yönelik destek mekanizmaları sağlanacaktır.
- İşgücü piyasasının değişen ihtiyaçları çerçevesinde yeni gelişen meslek alanları göz önünde bulundurularak kız çocuklarının fen, teknoloji, mühendislik, matematik alanlarındaki mesleklere yönlendirilmesi için çalışmalar yürütülecektir. Cumhurbaşkanlığı strateji başkanlığı ile yapılan toplantılar neticesinde bilim, teknoloji, matematik ve mühendislik alanlarında yapılacak eğitimler için Millî Eğitim Bakanlığı'na kaynak aktarılması öngörülmektedir.
- Bilindiği gibi bu konuda kurulmuş olan alt komisyonumuz da çalışmalarına devam etmektedir.
- Başta kadın ve genç çiftçilere yönelik olmak üzere, üretim maliyetlerinin düşürülmesi, teknoloji kullanımı, kaliteli ve sağlıklı ürün üretimi konularında eğitim verilecek, yayım ve sertifika programları ile tarımsal becerinin geliştirilmesine yönelik kurslar düzenlenecektir.
- İşgücü piyasasının esnekliğini geliştiren düzenlemeler, artan çocuk bakım hizmetleri ile eğitim olanakları ve istihdam odaklı politikalar kadınların işgücü piyasasına konu yetkinliklerini geliştirecek ve iş hayatına daha yoğun katılımlarını destekleyecektir.
- Kadınların daha iyi işlerle, iş gücüne daha yüksek oranda katılması, hane halkı gelirlerini artırarak tasarruflara doğrudan katkı verecek ve yatırımlar için finansman olanaklarını geliştirecektir.
- Plan döneminde, yıllık ortalama yüzde 2,8 oranında artışla, 4,3 milyon ilave istihdam yaratılması öngörülmektedir. Sağlanacak büyümeye bağlı olarak hızlı istihdam artışının yanında, işgücü piyasasına yönelik politikalar yoluyla özellikle kadınların iş hayatına katılımının artırılması sayesinde işgücüne katılma oranının yüzde 56,4 seviyesine yükseleceği tahmin edilmektedir.
- Bu gelişmeler doğrultusunda, Plan dönemi sonunda işsizlik oranının yüzde 9,9 seviyesine gerilemesi öngörülmektedir.
- Kadınların kamu ve özel sektörde yönetim ve karar organlarında daha yüksek oranda yer almalarını sağlayacak, farkındalık artırıcı ve teşvik edici yöntemler uygulanacaktır.
- Kadınların siyasete aktif katılımlarının artırılmasına ilişkin teşvik edici çalışmalar yürütülecektir.

III- KOMİSYON ÇALIŞMALARI

A) Komisyon Toplantıları

Komisyon, rapor döneminde bir adet toplantı gerçekleştirmiştir. Seçim toplantıları dışında bütün toplantılarda tam tutanak tutulmaktadır.³

1. 22 Mart 2022 Tarihli Toplantı

Komisyon 2/4290 esas numaralı Türk Ceza Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifini görüşmek amacıyla toplanmıştır. Teklif metni kadına ve sağlık çalışanlarına karşı şiddetle mücadele amacıyla önerilen maddelerden oluşmaktadır. Görüşmelerin başında Komisyon Başkanı Fatma Aksal üyeleri Teklif ile ilgili olarak kısaca bilgilendirmiştir. Teklifin getirdiği yeniliklerden ve kadına şiddetle mücadeleye verdiği katkılardan bahsetmiştir. Daha sonra Teklifi 'in görüşmelerine geçilmiştir. Teklif üzerinde yapılan müzakereler sonucunda uygun görüşle esas komisyon olan Adalet Komisyonuna sunulmak üzere TBMM Başkanlığına iletilmesine karar verilmiştir. Söz konusu teklif Adalet Komisyonunda ve Genel Kurulda kabul edilerek yasalaşmıştır.

• 7406 sayılı "**Türk Ceza Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun**", 27 Mayıs 2022 tarihli 31848 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Buna göre:

- Kamuoyunda "kravat indirimi" olarak bilinen takdiri indirim nedenleri, tahdidi hale getirilmekte ve failin duruşmadaki mahkemeyi etkilemeye yönelik şekli tutum ve davranışlarının takdiri indirim nedeni olarak dikkate alınmaması sağlanmıştır.
- Kasten öldürme suçunun "kadına karşı" işlenmesi hali bu suçun nitelikli halleri arasına alınmış ve "kasten yaralama", "işkence", "eziyet" ve "tehdit" suçunun "kadına karşı işlenmesi" halinde cezanın alt sınırı artırılmıştır.
- Israrlı takip olarak nitelendirilen fiiller, TCK kapsamında müstakil bir suç olarak düzenlenmekte ve orantılı yaptırıma bağlanmıştır.
- Kasten yaralama suçunun, beden veya ruh bakımından kendisini savunamayacak durumda bulunan kişiye karşı işlenmesi ya da canavarca hisle işlenmesi halleri de katalog suçlar arasına eklenmiştir.
- "Çocukların cinsel istismarı" ve "ısrarlı takip suçları" ile "kadına karşı işlenen kasten yaralama", "işkence" ve "eziyet suçlarının" soruşturma ve kovuşturma evrelerinde şiddet mağduruna ve katılana baro tarafından ücretsiz avukat görevlendirilmesi sağlanmıştır.

³ Komisyon toplantılarına ilişkin tutanaklara TBMM İnternet sitesinden https://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/komisyon_tutanaklari.donem_listele?pKomKod=865 erişim mümkündür.

B) Alt Komisyonlar

Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu, her yasama yılı başında bir yol haritası belirleyerek incelemek istediği konu ve olaylara ilişkin, komisyon üyelerinden müteşekkil alt komisyonların kurulmasına ilişkin kararlar almaktadır. Alt komisyonlar genel olarak en az beş üyeden oluşmakta, üyelikler sandalye sayısına orantılı olarak parti grupları ve bağımsızlar arasında paylaştırılmaktadır. Alt komisyona komisyon uzmanları da eşlik ederek planlama ve raporlama hususlarında görev almaktadır.

Alt komisyon çalışmaları, genel olarak kadın çalışmaları alanında uzman kişileri alt komisyon toplantısına çağırıp dinleme biçiminde gerçekleştirilmektedir. Bunun yanında alt komisyonlar yurt içi ve yurt dışında görüşmeler yapabilmekte ve toplantılara katılabilmektedirler. Çalışmalar sonucunda alt komisyonca hazırlanan rapor, KEFEK'in görüşüne ve oyuna sunulur. Oylamada aksi yönde oy kullanan komisyon üyeleri, kabul edilen raporlara muhalefet şerhi yazabilir. Alt komisyonların görev süresi çalışma alanına göre farklılık göstermekle birlikte bu süre daha önceki çalışmalarda genellikle 5-6 ay olarak kullanılmıştır. Bununla birlikte çalışma alanının niteliğine göre uzun süreli/daimî alt komisyonlar da kurulabilir.

8 Temmuz 2021 tarihli Komisyon toplantısında, Komisyon bünyesinde yeni kurulacak alt komisyonların çalışma alanlarının değerlendirilmesine ve belirlenmesine ilişkin görüşmeler yürütülmüştür. Görüşmeler sonunda oylama yapılarak iki alt komisyonun kurulmasına karar verilmiştir. Bunlardan birisi “*Kadın İstihdamının Arttırılması, Kadın Girişimciliğinin, Kooperatifçiliğinin Güçlendirilmesi ve Desteklenmesi Kapsamında Mevcut Sorunların Tespiti ve Çözüm Önerilerinin Belirlenmesi Alt Komisyonu*” diğeri ise “*Kadınların İş ve Aile Yaşamlarının Uyumlaştırılmasında Karşılaşılan Sorunların Tespiti ve Çözüm Önerilerinin Belirlenmesi Alt Komisyonu*” dur.

1. Kadınların İş ve Aile Yaşamlarının Uyumlaştırılmasında Karşılaşılan Sorunların Tespiti ve Çözüm Önerilerinin Belirlenmesi Alt Komisyonu

Kadınlarımızı güçlendirmenin en kestirme yolu onları bir şekilde hayatın her alanına özellikle de ekonomi ve üretim sürecine dâhil etmektir. Fakat bu yeterli değildir. Kadın istihdamının ve girişimciliğinin kalıcı ve sürdürülebilir kılınması gerekmektedir. İşte bu noktada kadınların iş ve aile yaşamlarının uyumlaştırılması hususu önem kazanmaktadır.

Bu çerçevede dünyada olduğu gibi Türkiye’de de kadınlara eğitim ve çalışma imkânları oldukça geniş tutularak, kadın istihdamında gözle görülür bir artış yaşanmaktadır. Ancak kadınların çalışma hayatında aktif rol alması ile birlikte aile içindeki sorumluluklarına ek olarak iş ile ilgili yeni yükümlülükler de dâhil olmuştur.

Kadın çalışanlar artan görev ve sorumluluklarını yerine getirmekte yeni rollerine uyum sağlamakta zorlanmaya başlamışlardır. İş ve aile hayatı uyumu konusunda toplumun kendisine yüklediği roller de dikkate alındığında kadının yükünün oldukça fazla olduğu herkesin malumudur. Çevremize hatta belki kendi ailemize bile baktığımızda çıplak gözle görünen bir gerçek vardır. Ev işleri, çocuk bakımı, yaşlı

bakımı ve diğer ev içi sorumluluklar kadınlara atfedilmektedir. Erkeklerin ev içi sorumluluk almalarına ise “kadına yardım” gözüyle bakılmaktadır.

Kadınlarımızın bu ihtiyacı fark edilmiş yaşadıkları bu sorunları çözebilmek amacıyla son dönemde önemli adımlar atılmıştır. İş ve aile yaşamının uyumlaştırılması noktasında, İş Kanunu’nda, Devlet Memurları Kanunu’nda ve ilgili diğer mevzuatta çok önemli düzenlemeler yapılmıştır. Çalışan annelere kolaylıklar sağlanmış, doğum ve süt izni süreleri uzatılmış, esnek çalışma saatleri, erken emeklilik düzenlemeleri, torun bakım teşvikleri ile kadınlarımız güçlendirilmiştir. Okul öncesi eğitim kurumları ve imkânları yaygınlaştırılmış teşvik edilmiş böylece çocuk bakım yükü hafifletilmeye çalışılmıştır. Pandemi döneminde belirli bir yaşa kadar çocuğu olan kadın personelimize idari izin kolaylığı sağlanmıştır.

Ancak biliyoruz ki hayat devam etmekte ihtiyaçlar çeşitlenmekte ve artmaktadır. Koşullar her geçen gün değişmektedir. Bu nedenle iş ve aile yaşamını uyumlaştırmayı hedef alan çalışmaların devamlılığı ve sürekliliği esastır.

İşte bu gerekçelerle 11. Kalkınma programında “İstihdam ve Çalışma Hayatı” başlığı altında 2 politika ve tedbire yer verilmiştir: Buna göre;

1. Kadınların işgücü piyasasına katılımlarını kolaylaştırıcı ve istihdamlarını artırıcı uygulamalar geliştirilecektir.
2. Kadınların işgücüne ve istihdama katılımlarının artırılmasını teminen iş ve aile yaşamını uyumlaştıran uygulamalar dinamik bir biçimde hayata geçirilecektir.

Kadın erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu olarak bizim bu politikaların hayata geçirilme sürecine duyarsız kalmamız ya da bu sürecin dışında kalmamız beklenemezdi. Değişen ihtiyaçları ve koşulları da gözетerek; Bu süreci koordine etmek, konuyla ilgili bütün aktörleri dinlemek, bu alana ilişkin genel çerçeveyi ortaya koyabilmek amacıyla gelen öneriler doğrultusunda;

27. yasama dönemi 4. yasama yılının 8 Temmuz 2021 tarihli Komisyon toplantısında, “kadınların iş ve aile yaşamlarının uyumlaştırılmasında karşılaşılan sorunların tespiti ve çözüm önerilerinin belirlenmesi konulu alt komisyon” kurulması kararlaştırılmıştır. 9 üye ile kurulan Alt Komisyonumuz Balıkesir Milletvekili Sayın Belgin UYGUR’un başkanlığında çalışmalarına başlamıştır.

Çalışma süresi içerisinde 15 toplantı yapan ve ilgili 49 kişiyi dinleyen Alt Komisyonun çalışmaları sırasında tam tutanak tutulmuştur. Toplantılara ilgili kamu kurumları, sivil toplum kuruluşlarının temsilcileri, sendika temsilcileri davet edilmiştir. Alt Komisyonda görevli uzmanların rapor yazımında yararlanması amacıyla ilgili özel ve kamu kurum/kuruluşlarından belge ve bilgiler temin edilmiştir.

Alt Komisyon 07-08.03.2022 tarihlerinde İstanbul’a, 13-14.05.2022 tarihlerinde Balıkesir’e, 03-07.07.2022 tarihlerinde Almanya’ya çalışma ziyareti gerçekleştirmiştir.

2. Kadın İstihdamının Arttırılması, Kadın Girişimciliğinin, Kooperatifçiliğinin Güçlendirilmesi Ve Desteklenmesi Kapsamında Mevcut Sorunların Tespiti Ve Çözüm Önerilerinin Belirlenmesi Konulu Alt Komisyonu

Kadın istihdamının bir ülkenin gelişmişlik düzeyinde yadsınamaz bir yeri vardır. Kadının çalışma hayatına etkin ve insan onuruna yakışır bir şekilde katılımı, bireysel kazanım olmanın ötesinde ailevi, sosyo-ekonomik ve toplumsal bir dönüşümü de sağlamaktadır.

Bu kapsamda, kadınların çalışma hayatına girmesinin önündeki engellerin kaldırılması, ülkenin ekonomik ve sosyal refahının arttırılmasında kilit bir öneme sahiptir.

Ülkemizde, istihdamının arttırılması, kadın girişimciliğinin, kooperatifçiliğinin güçlendirilmesi ve desteklenmesini önceleyen politikalara rağmen, hala yapılması gereken işler, atılması gereken adımlar vardır.

Kadınların, çalışma hayatında ve karar alma mekanizmalarında etkin bir şekilde yer alması, politikaların belirlenmesinde kadın erkek fırsat eşitliğini sağlayıcı bir perspektif sağlanması ile mümkündür.

Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonumuz, 11. Kalkınma Programında yer alan değişen ihtiyaçları ve koşulları da gözeterek kadınların işgücü piyasalarına katılımlarını kolaylaştırıcı ve istihdamlarını artırıcı politika izlenmesine katkıda bulunmak arzusundadır.

Bu nedenle konuyla ilgili bütün aktörleri dinlemek, bu alana ilişkin genel çerçeveyi ortaya koyabilmek amacıyla gelen öneriler doğrultusunda;

27. yasama dönemi 4. yasama yılının 8 Temmuz 2021 tarihli Komisyon toplantısında, “Kadın istihdamının arttırılması, kadın girişimciliğinin, kooperatifçiliğinin güçlendirilmesi ve desteklenmesi kapsamında mevcut sorunların tespiti ve çözüm önerilerinin belirlenmesi konulu alt komisyon” kurulması kararlaştırılmıştır. Alt Komisyonumuz Sakarya Milletvekili Çiğdem ERDOĞAN ATABEK başkanlığında çalışmalara başlamıştır.

Çalışma süresi içerisinde 9 toplantı yaparak ilgili kişi ve kurumları dinleyen Alt Komisyonun çalışmaları sırasında tam tutanak tutulmuş, ilgili özel ve kamu kurum/kuruluşlarından belge ve bilgiler temin edilmiştir. Alt Komisyon, 19.02.2022 tarihinde Sakarya’ya, 21.02.2022 tarihinde İstanbul’a, 26-29.06. 2022 tarihinde İtalya’ya ve 23-26.10.2022 tarihinde Portekiz’e çalışma ziyaretleri gerçekleştirmiştir. Ayrıca 21.02.2022 tarihinde en üst düzey kadın yöneticiler (CEO), yönetim kurulu üyeleri ile kadın dostu şirketlerin insan kaynakları başkanları ile kadın STK’lerin katıldığı İstanbul’da iki ve 18.06.2022 tarihinde ise akademisyenlerin katılımı ile Ankara’da bir olmak üzere 3 Çalıştay düzenlenmiştir.

C) Komisyonun Proje Faaliyetleri

Komisyon, kadının statüsünün güçlendirilmesi, kadın istihdamının artırılması ve karar alma mekanizmalarında kadınların daha fazla yer almasının sağlanması amacıyla ulusal ve uluslararası kurumlarla iş birliği içerisinde yürütülen projelere katılım sağlamaktadır. Rapor döneminde, Komisyon “Türkiye’de Siyasi Liderlikte ve Siyasi Katılımda Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Projesi” kapsamında faaliyetleri olmuştur

Proje; BM Kadın Birimi, Parlamentolar Arası Birlik ve Komisyonun ortaklığında, İsveç Uluslararası Kalkınma İşbirliği Ajansının finansman desteği ile uygulanmaktadır. Aralık 2014’te hayata geçen proje, 2011-2014 yılları arasında yürütülen ‘Türkiye’de Toplumsal Cinsiyet Eşitliğine Yönelik Elverişli Ortamın Teşvik Edilmesi Birleşmiş Milletler Ortak Programı’nın devamı niteliğindedir ve Türkiye Büyük Millet Meclisinin dönüştürücü kapasitesinden faydalanarak Türkiye’de kadınların siyasi liderliğini ve katılımını güçlendirmeyi amaçlamaktadır. Projenin açılış toplantısı, 7 Aralık 2015 tarihinde gerçekleştirilmiş, projenin kapanış toplantısı 1-2 Aralık 2018 tarihinde Mardin’de düzenlenen “Siyasette Kadın Çalıştayı” ile tamamlanmıştır. Ancak söz konusu proje önümüzdeki dönemde daha farklı bir içerikle ve daha geniş tabanlı olarak güncellenerek devam edecektir.

1. Yasa Taramalarının Sunumu Toplantısı & Kadın Erkek Eşitliğine Duyarlı Planlama Ve Bütçeleme Semineri

BM Kadın Birimi (UN Women) 23-24 Ekim 2021 tarihleri arasında iki gün süren TBMM KEFEK üyesi milletvekillerine yönelik “Yasa Taramalarının Sunumu Toplantısı” ve “Kadın Erkek Eşitliğine Duyarlı Planlama ve Bütçeleme Semineri” düzenlenmiştir.

2. Kadın Erkek Eşitliğine Duyarlı Planlama ve Bütçeleme Semineri

18-20 Şubat 2022 tarihleri arasında Afyon’da BM Kadın Birimi (UN Women) Türkiye Ofisi, KEFEK ve Plan ve Bütçe Komisyonu otaklığında Kadın Erkek Eşitliğine Duyarlı Planlama ve Bütçeleme Semineri gerçekleştirilmiştir

IV- KOMİSYONUN YURT DIŞI ZİYARETLERİ

1. Özbekistan Çalışma Ziyareti

TBMM Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu Başkanı ve AK Parti Edirne Milletvekili Sayın Fatma Aksal, Komisyon üyelerinden müteşekkil beraberindeki heyet ile **Özbekistan Ali Meclisi Yasama Odası Aile ve Kadın Konuları Komisyonu Başkanlığının resmi daveti üzerine 6-9 Şubat 2022 tarihleri** arasında temaslarda bulunmak üzere Özbekistan'ı ziyaret etti.

Sayın Aksal başkanlığındaki Türk heyeti ilk olarak **Özbekistan Âli Meclisi Senato Başkanı ve Cinsiyet Eşitliği Komisyonu Başkanı Sayın Tanzila NARBAYEVA** ve beraberindeki heyet ile ortak bir toplantı gerçekleştirdi.

Senato Başkanı ülkede gerçekleştirilen radikal siyasi ve sosyo-ekonomik reformların yanı sıra kadın erkek eşitliğinin sağlanması için yapılan çalışmalardan bahsetti. Bu kapsamda, Özbekistan ile Türkiye arasında parlamentolar da dâhil olmak üzere her alanda yeni ve güçlü bir işbirliği gerekliliğini vurguladı.

Toplantıda ticaret, ekonomi, yatırım ve diğer alanlarda ikili işbirliğinin güçlendirilmesi, kadınların ekonomik işbirliği de dâhil olmak üzere iki ülke arasında öncelikli ekonomik işbirliğinin kurulması ve iki ülkenin bölgeleri arasında doğrudan temaların kurulması üzerinde duruldu.

Senato Başkanı Tanzila Narbayeva 2022 sonbaharında yapılması planlanan Orta Asya Ülkeleri Kadın Liderler Zirvesine Sayın AKSAL 'ı da davet etti.

Toplantıda, kadınların ekonomik fırsatlarını gerçekleştirme alanı da dâhil olmak üzere her iki ülke için öncelikli alanlarda ikili işbirliğini güçlendirmek için ortak proje ve programların uygulanması yoluyla etkin işbirliğini genişletmek için bir anlaşmaya varıldı.

Fatma Aksal, ülkedeki temasları kapsamında ayrıca **Yasama Odası Aile ve Kadın Konuları Komisyonu Başkanı Maksuda Varisova ve Uluslararası İşler ve Parlamentolararası İlişkiler Komitesi Başkanı Dilorom Fayziyeva** ile Türk Heyeti onuruna verilen yemekte bir araya geldi. Yapılan görüşmelerde her iki ülkedeki kadın sorunları üzerine karşılıklı fikir alışverişinde bulunuldu ve deneyimler paylaşıldı.

Uluslararası İşler ve Parlamentolararası İlişkiler Komitesi Başkanı Dilorom Fayziyeva, Aksal Başkanlığındaki Heyetin Semerkant'taki temalarında Heyete refakat etti

TBMM Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu Başkanı ve AK Parti Edirne Milletvekili Fatma Aksal temaslarda bulunmak üzere geldiği Özbekistan'da ülke parlamentosunun alt kanadı olan **Yasama Odasının Birinci Başkan Yardımcısı ve Özbekistan- Türkiye Parlamentolararası Dostluk Grubu Başkanı Akmal Saidov** ve beraberindeki heyet ile ortak bir toplantı gerçekleştirdi.

KEFEK heyeti ve Taşkent Büyükelçisi Olgan Bekâr'ın da hazır bulunduğu görüşmede konuşan Saidov, Türkiye, Özbekistan'ın bağımsızlığını tanıyan ilk ülke. Bunu her zaman minnetle anıyor ve teşekkür ediyoruz. Bu yıl mart ayında iki ülke arasındaki diplomatik ilişkilerin 30. yılı kutlanacaktır. Bununla ilgili olarak iki ülke parlamentoları

arasında ortak bir etkinliğin yapılmasını planlıyoruz” şeklinde yeni döneme dair planlamalardan bahsetti.

Saidov, iki ülke arasındaki ilişkilerin en üst düzeye çıkarılmasında iki ülke cumhurbaşkanları arasındaki karşılıklı güven, dostluk ve yakın ilişkilerin etkili olduğunu vurguladı.

Özbekistan Yasama Odası Başkan Yardımcısı Alişir Kadirov da, Özbekistan ile Türkiye arasındaki parlamentolar arasındaki ilişkilerin çok daha gelişmesi gerektiğini kaydederek, kardeş ülke ile ilişkilerinin gelişmesinin kendileri için çok önemli olduğunu belirtti. Kadirov, bu ziyaretin parlamentolar arasındaki ilişkilerin daha da gelişmesine katkı sağlayacağına inandığını ifade etti.

Aksal da, TBMM Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonunun çalışmaları hakkında bilgi verdi. Özbekistan'ın dost ve kardeş ülke olduğunu, iki ülke arasında tüm alanlardaki ilişkilerin hızla gelişmekte olduğunu belirten Aksal, “İkili ilişkileri daha ileriye taşımak için parlamentolar arasındaki ilişkilere çok önem veriyoruz. Bu ilişkileri çok daha ileriye taşımayı düşünüyoruz.” Şeklinde açıklamalarda bulundu.

Özbekistan programı kapsamında Türkiye Büyük Millet Meclisi Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu Başkanı Fatma Aksal başkanlığındaki heyet üyeleri Özbekistan Âli Meclis Ombudsmanı Feruza Eshmatova ile bir araya geldi.

Toplantıda Feruza Eshmatova, Ombudsmnalığın faaliyetleri çalışmaları, insan hak ve özgürlüklerini sağlamak için ülkede uygulanan reformlar hakkında bilgi vererek önümüzdeki beş yıllık kalkınmayı belirleyen Özbekistan Kalkınma Stratejisi'nin ana yönlerinin önemini vurguladı

Yapıcı bir ruhla gerçekleştirilen toplantının sonunda işbirliğinin geliştirilmesi konuları ele alındı. Her alanda Türkiye ve Özbekistan işbirliğinin geliştirilmesinin hem farz hem karz olduğu ifade edildi. Ayrıca Kefek Heyeti ve Özbekistan Ombudsmanının yapılan çalışmalara dair karşılıklı soruları yanıtlandı, görüş alışverişinde bulunuldu.

2. BM Kadının Statüsü Komisyonu 66'ncı oturumu

BM Kadının Statüsü Komisyonu'nun (CSW) 66. Oturumu 14-25 Mart 2022 tarihleri arasında yapılmıştır. Bu oturumun teması “İklim Değişikliği, Çevre Ve Afet Risklerini Azaltma Politikaları Ve Programları Bağlamında Cinsiyet Eşitliğini, Tüm Kadın Ve Kız Çocuklarının Güçlendirilmesini Sağlamak” şeklinde belirlenmiştir. Bu kapsamda Komisyon, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanımız Sayın Derya Yanık ile birlikte ülkemizi BM Genel Kurulunda temsil etmiş aynı zamanda yan etkinliklere katılmıştır.

Dünyanın tüm bölgelerinden Üye Devletlerin, BM kuruluşlarının temsilcileri oturuma davetlidir. Oturumun öncelikli teması olarak “İklim değişikliği, çevre ve afet riskini azaltma politikaları ve programları bağlamında cinsiyet eşitliğini ve tüm kadınların ve kız çocuklarının güçlendirilmesini sağlamak” belirlenmiştir. Gözden geçirme teması ise “Değişen çalışma dünyasında kadınların ekonomik olarak güçlendirilmesi”dir (61. Oturum Uzlaşmış Sonuçları).

Oturumun ilk yedi toplantısının düzenleneceği Bakanlar Bölümünde; 14-17 Mart 2022 tarihleri arasında yuvarlak masa toplantılarının düzenlenmesi, ayrıca Genel Tartışmalar oturumlarının başlaması öngörülmüştür.. Sayın Bakanımızın oturumun Bakanlar Bölümüne beraberindeki heyetle katılımı ve Genel Tartışmalar ve Yuvarlak Masa toplantılarında Komisyona hitap etmesi öngörülmüştür.

Sayın Bakanımız ve TBMM Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyon Başkanımız ile beraberindeki heyet 13. Mart 2022’de Türkevinde, 66. KSK öncesinde gerçekleştirmiş olduğu ABD – New York ziyaretlerinde ABD’de yaşayan Türk vatandaşları ile bir araya gelmiştir.

Sayın Bakan, sözlerine, Anavatandan, Sayın Cumhurbaşkanımızdan getirdiği selamlarla başlamıştır. Bütün farklılıklara rağmen ortak değerlerimiz etrafında bir araya gelmenin önemine dikkat çeken Sayın Bakan, yıllarca Anavatandan uzakta yaşayan vatandaşların ciddi sorunlar yaşadığının farkında olduklarını, bu sorunları çözmek için Türkiye’nin 2000li yıllarla birlikte önemli adımlar attığını ifade etmiştir. Bu amaçla Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı’nın kurulmasının önemini vurgulamış ve yurtdışında yaşayan vatandaşların hem bulundukları ülkede, hem de Anavatanla ilişkilerinde karşılaştıkları güçlükleri çözmek için devletimizin ciddi bir gayret gösterdiğinin altını çizmiştir.

Güçlü ülkemizin her türlü zor koşulda Sayın Cumhurbaşkanımızın liderliğinde vatandaşının arkasında olduğuna dikkat çekerek pandemi, Ukrayna krizi gibi acil durumlarda devletimizin vatandaşların ihtiyaçlarına anında yanıt verebilen bir organizasyona sahip olduğunu dile getirmiştir.

Sayın Bakan ve heyet güçlü Türkiye için yurtdışı vatandaşlarımızın önemine değinmiştir. Yurtdışı vatandaşların yaşadıkları ülkede yaşamın her alanında aktif yer almaları gerektiğini, bu doğrultuda ülkemizin her türlü desteği vereceğini vurgulamıştır. Yurtdışında yaşayan vatandaşlarımızın örgütlü bir sivil toplum oluşturmalarının önemine dikkat çekmiş ve özellikle ABD’de yaşayan vatandaşlarımızın örgütlü hareket etmesinden memnuniyet duyduklarını ifade etmiştir. Dahası ABD’de yerel siyasetin belirleyiciliğine değinerek, Türk-Amerikan toplumu içerisinde siyasetçiler çıkmasını teşvik ettiklerini kaydetmiştir.

Komisyon Başkanımız ve beraberindeki heyet 14.Mart 2022 Pazartesi günü saat 10.00 da BM Genel Merkezi / Genel Kurul Salonunda sayın Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanımız ile ülkemizi temsil etmiştir. Kadının Statüsü Komisyonu (KSK) 66’ncı oturumun resmi açılış toplantısına katılım sağlanmıştır. BM Genel Kurulu’nda MIKTA ülkeleri (Meksika, Endonezya, Güney Kore, Türkiye ve Avustralya) adına konuşma yapan Bakanımız, MIKTA ülkelerinin kurallara dayalı uluslararası sistemin ve insan haklarının korunmasının güçlü destekçileri olduğunu, kadın-erkek eşitliğinin sağlanması ve tüm kadın ve kız çocuklarının güçlendirilmesinin MIKTA için temel bir öncelik olduğunu ifade etmiştir.

İklim değişikliğinin uzak bir tehdit olmadığını belirten Sayın Derya YANIK, “İklim değişikliği ve afetler, dünya çapında herkes tarafında sert bir şekilde hissedilse de, cinsiyete

dayalı ayrımcılığa maruz kalan, dünyadaki yoksulların çoğunluğunu temsil eden ve tehdit altındaki doğal kaynaklara daha fazla bağımlı olan kadınlar ve kız çocukları üzerinde orantısız bir etkiye sahiptir” demiştir.

Kadınlar ve kız çocuklarının, iklim eylemi, afet riskinin azaltılması ve dayanıklılık oluşturma konularında dinamik güçler olduklarını kaydeden Sayın Bakan “Bu anlayışla KSK, kadın-erkek eşitliği, iklim değişikliği, çevre ve afet riskinin azaltılması ve dayanıklılık gibi birbiriyle bağlantılı konuları ele almayı amaçlıyor” ifadelerini kullanmıştır.

Ücretsiz bakım ve ev işleri, kadına yönelik şiddet ve zararlı uygulamalar, kaynaklara erişim ve kaynakların yönetimi, göç ve yerinden edilme gibi konular da dâhil olmak üzere ayrıştırılmış veri okuryazarlığı ve cinsiyete dayalı analizin güçlendirilmesine vurgu yapan Sayın YANIK; Pekin Deklarasyonu ve Eylem Platformu'nda ortaya konan ve öncelikli alanlardan biri olan ‘kadınlar ve çevre’ de dâhil olmak üzere ortak vizyonumuzun tam olarak gerçekleşmesi için hala uzun yol olduğunu ifade etmiştir. MIKTA ülkelerinin, iklim değişikliğinin, çevresel zorlukların ve afetlerin tüm kadın ve kız çocuklarının güçlendirilmesine yönelik ilerlemeye zarar vermemesini sağlamaya kararlı olduğunu vurgulamıştır.

Konuşmalarında savaştan zarar gören kadınların durumunun evrensel bir sorun olduğunu işaret eden Sayın Bakan Derya YANIK, “ Mutlaka dikkatle ele alınmalıdır. Yıllardır dünyanın dört bir yanındaki kadınlar ve kız çocukları savaşın etkilerinden orantısız şekilde zarar gördüler. Siyasi diyalog, barış süreçleri ve karar alma süreçlerinden dışlanmaya devam ediyorlar. Ukrayna'da devam eden çatışmalarda ortada bir kazanan yok. Asıl mağdurlar, kadınlar ve çocuklar. En savunmasız kişileri korumak için Ukrayna'da azami kısıtlamalar uygulanmalıdır. Bu saldırganlıktan kaçan tüm siviller için güvenli geçiş kolaylaştırılmalıdır. Ukrayna'dan kaçamayanlar için insani yardıma hızlı ve engelsiz erişim garanti edilmelidir. Tüm kadın ve kız çocuklarının hakları için burada topladığımız dikkate alındığında, çatışmaların ortasında kalanları yalnız bırakmamak ahlaki yükümlülüğümüzdür. Artık bugün ve yarın, dünyadaki tüm insanlar için barış yolunda çalışma zamanıdır” ifadelerini kullanmıştır.

TBMM Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu Başkanımız Edirne Milletvekili Fatma Aksal ve beraberindeki heyet BM Genel Kurulunda Sayın Bakanımız ile ülkemizi temsil ettikten sonra çeşitli ikili görüşmeler yapmışlardır. Söz konusu ikili görüşmeler ayrı ayrı ve birlikte olacak şekilde planlanmış ve gerçekleştirilmiştir. Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonları arası bağlantı kurulması, bilgi ve deneyim aktarımı yapılması açısından çeşitli ülkeler ile oldukça verimli geçen ikili toplantılar gerçekleştirilmiştir.

V- KOMİSYONA YAPILAN BİREYSEL BAŞVURULAR İLE HAVALE EDİLEN İŞLER

A) Komisyona Yapılan Bireysel Başvurular

KEFEK Kanununun 3'üncü maddesinde, Komisyonun “*Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığınca havale edilen kadın erkek eşitliğinin ihlaline ve toplumsal cinsiyete dayalı ayrımcılığa dair iddialar ile ilgili başvuruları incelemek ve gerekli gördüğü hallerde ilgili mercilere iletmek*” ile görevli olduğu belirtilmektedir.

Kanun'un 4'üncü maddesinde ise, “*Komisyon Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığınca kendisine havale olunan başvurularla ilgili, başvuru sahibine, yapılan işlem ve başvurunun sonucu hakkında havale tarihinden itibaren en geç üç ay içinde bilgi verir*” şeklindeki hükümle ilgili başvurulara üç ay içinde bilgi verileceği ifade edilmektedir.

Kadın erkek eşitliğinin ihlal edildiğini veya ayrımcılığa maruz kaldıklarını düşünen kişiler bir dilekçeyle, e-posta yolu ile veya faksla Komisyona başvurabilmektedirler. Komisyon, bireysel başvuruları inceleyerek ilgili kamu idareleri ile iletişim kurmaktadır. Komisyon, başvurulara ilişkin yaptığı işlemlere dair başvurucuya üç ay içerisinde bilgi vermekle yükümlüdür.

Komisyona ulaşan bir başvuru tarih ve sayı aldıktan sonra yasama uzmanları tarafından incelenmekte, ardından Komisyon Başkanına sunulmakta ve Komisyon Başkanının talimatı doğrultusunda dilekçeler hakkında işlem başlatılmaktadır. Komisyon üyeleri ve diğer milletvekilleri Komisyona gelen dilekçeleri inceleme hakkına sahiptirler. Uygulamada tüm dilekçeler komisyon toplantılarında ayrı ayrı görüşülmemekle birlikte üyelerin talebi ve komisyon başkanının gündeme alma kararıyla dilekçeler hakkında komisyon toplantısı sırasında da bilgilendirme yapılabilmektedir.

Komisyona, rapor döneminde 11 bireysel başvuru yapılmıştır. Başvurularda; iş yerinde psikolojik taciz, tehdit, saldırı fiillerine ilişkin iddialar, kadına şiddet, gerekli kanuni değişikliklerin yapılması ile maddi destek ve korunmaya ilişkin yardım talepler ve benzeri konular yer almıştır. Söz konusu başvurulara istinaden Komisyon, incelemelerini yapmakta ve yapılan işlemler doğrultusunda başvuru sahibi kişileri bilgilendirmektedir.

B) Komisyona Havale Edilen İşler

Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu, 5840 sayılı Kanunun 3'üncü maddesinin 1'inci fıkrasının (a) bendi uyarınca “*Kendisine esas veya tali olarak havale edilen işleri görüşmek, Başkanlığın talebi üzerine ya da istenildiğinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan kanun teklifleri ile olağanüstü hal sırasında çıkarılan Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinin kadın erkek eşitliği konusunda T.C. Anayasasına, uluslararası gelişmelere ve yükümlülöklere uygunluğunu inceleyerek ihtisas komisyonlarına görüş sunmak*” ile görevlidir.

Komisyon rapor döneminde 1 tanesi esas, 42 tanesi tali olmak üzere toplam 43 kanun teklifi havale edilmiştir. Teklifler ve içeriklerine ilişkin detaylı bilgiler Komisyon sayfasında yayımlanmaktadır.